

Tutkimusraportti

Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden hyvinvoinnin tukeminen; Goodie-toiminnan kehittäminen.

Yliopistonopettaja Lotta Kokkonen, FT. Jyväskylän yliopiston kielikeskus.

Tutkimuksen teko on mahdollistunut Student Life –tutkimusapurahan turvin syksyllä 2016.

Sisällys

1	Johdanto	3
2	Goodie-pilottihankkeen kuvaus ja tavoitteet	4
3	Tutkimuksen toteutus ja menetelmät	5
	3.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet	5
	3.2 Aineiston keruu ja käsittely	6
	3.3 Tutkimuseettiset kysymykset	9
4	Tutkimuksen tulokset	9
	4.1 Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden tuen tarpeet	9
	4.2 Ohjaustyö Goodie-ohjaajien näkökulmasta	17
	4.3 Goodie-toimintamallin vahvuudet ja kehittämiskohteet	21
	4.4 Näkemyksiä Goodie-koulutuksesta ja sen kehittämisestä	27
5	Pohdinta	29
	Lähteet	33

1. Johdanto

Suomalaisessa korkeakoulumaailmassa kansainvälisyys on todellisuutta ja tätä päivää. Opiskelija- ja opettajavaihdot kuuluvat monen yliopistolaisen urapolkuun. Myös yliopistojen henkilökunta on kansainvälistä ja kansainväliset maisteriohjelmat ovat tuoneet Suomeen ulkomaalaisia tutkinto-opiskelijoita. Maasta toiseen muuttaminen ja opintojen aloittaminen vieraassa ympäristössä ja uudessa yliopistossa ovat aina suuri elämänmuutos, johon on tavalla tai toisella sopeuduttava. Uuden kulttuurisen ympäristön kohtaamiseen liittyviä psykologisia ja sosiaalisia ilmiöitä ja ulkomaalaisten opiskelijoiden hyvinvointiin liittyviä kysymyksiä on tarkasteltu laajasti useilla eri tieteenaloilla.

Ulkomaisten opiskelijoiden, kuten vaihto-opiskelijoiden hyvinvointia tarkastellaan usein sopeutumisen ja integraation näkökulmista (ks. esim. Zhang & Goodson 2011; Zhou et al. 2008) ja useat tutkimukset ovatkin osoittaneet, että uuden kulttuurisen opiskeluympäristön kohtaaminen ja siihen sopeutuminen ovat haastava prosessi (ks. esim. McLachlan & Justice 2009; Olivas & Chi-Sing 2006; Zhai 2002). Russell, Thomson ja Rosenthal (2008) ovat listanneet tutkimuksissa esiin tulleita kansainvälisten opiskelijoiden tyypillisesti kohtamia hyvinvointiin liittyviä haasteita: yksinäisyys, tuen ja avun puuttuminen, vähäiset suhteet paikallisten opiskelijoiden kanssa, kulttuurishokki, syrjintä ja rasismi, kieleen ja kielitaitoon liittyvät ongelmat, erilaiset opetusmenetelmät, epärealistiset odotukset sekä itseltä että perheenjäsenten taholta, taloudelliset ongelmat sekä haasteet opiskelijan itsekuvalle ja identiteetille.

Ulkomaalaisten opiskelijoiden hyvinvointia on tutkittu paljon kansainvälisten (international) opiskelijoiden kokemusten valossa. Useinkaan tutkimuksissa ei ole eroteltu, ovatko kyseessä vaihto-opiskelijat vai pidemmän aikaa uudessa kulttuurisessa ympäristössään asuvat tutkinto- tai jatko-opiskelijat. Käsitteellä kansainvälinen viitataan usein ulkomaalaisiin opiskelijoihin, mutta usein puhutaan myös esimerkiksi kotikansainvälistymisestä, kun tarkastellaan opiskelijoiden mahdollisuuksia kasvattaa kansainvälistymisvalmiuksiaan myös kotimaassa. Tässä tutkimuksessa käytän jatkossa käsitettä ulkomainen tutkinto-opiskelija. Tarkoitan käsitteellä muun kuin Suomen kansalaisuuden omaavia Suomessa opiskelevia tutkinto-opiskelijoita.

Jyväskylän yliopistossa on kehitetty Student Life –konsepti, jonka tavoitteena on tukea opiskelua ja ylläpitää opiskelukykyä (<https://www.jyu.fi/studentlife>). Osana tätä toimintaa on kehitetty Hyvis-toimintamalli (<https://www.jyu.fi/studentlife/hyvis>), jota tarjotaan nyt myös ulkomaalaisille tutkinto-opiskelijoille Goodie-pilottihankkeen puitteissa (ks. <https://www.jyu.fi/studentlife/studentlife/en/goodie>).

Goodie-pilottihankkeessa ja Goodie-ohjaajien koulutuksessa oletus on ollut, että ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden tuen tarpeet voivat yhtäällä olla hyvin samankaltaisia kuin suomalaisten opiskelijoiden, ja toisaalta heidän haasteensa saattavat olla hyvin saman kaltaisia, kuin lyhyemmän aikaa maassa oleskelevien vaihto-opiskelijoiden. Lähtöoletuksena on siis ollut, että uuteen kulttuuriin ja kieleen tottuminen ja sopeutuminen tuovat omat haasteensa opiskelijan arkeen ja opinnoissa etenemiseen. Kaikki Goodie-ohjaajat käyvät siis koulutuksessaan ensin (tai samanaikaisesti) Hyvis-koulutuksen, jossa käydään ohjauksen

peruseriaatteita läpi. Tämän lisäksi Goodie-ohjaajille on räätälöity myös oma osuus, jossa tavoitteena on antaa työkaluja kohdata eri maasta ja kulttuurista oleva opiskelija, mutta myös ymmärrystä siihen, millaisesta prosessista uuteen kulttuuriin sopeutumisessa voi olla kyse.

Tässä tutkimuksessa tarkastelen ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden hyvinvointiin liittyviä kysymyksiä Goodie-ohjaajien näkökulmasta. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää Goodie-ohjaukseen hakeutuneiden ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden tuen tarpeita. Yhtenä tavoitteena tutkimuksella on kuvata Goodie-ohjaajien kokemuksia ja käsityksiä ohjaustyöstä sekä luoda katsaus Goodie-ohjausmalliin, sen vahvuuksiin ja kehittämiskohteisiin. Tutkimuksesta haetaan ideoita myös Goodie-koulutuksen kehittämiseksi.

2. Goodie-pilottiohjanneen kuvaus ja tavoitteet

Goodie-ohjauksen toimintaperiaatteena on ohjausmallia esittelevän verkkosivuston mukaan, että jokaisella ulkomaalaisella tutkinto-opiskelijalla olisi joku Jyväskylän yliopiston henkilökuntaan kuuluva, jonka luo heidän olisi helppo mennä keskustelemaan. Goodie-ohjaajat ovat tehtävään koulutettuja vapaaehtoisia, mutta he eivät ole psykologeja tai terapeutteja. Tarkoituksena on, että opiskelijat voivat lähestyä Goodie-ohjaajia minkä tahansa ongelman tai asian kanssa ja keskustelut ovat aina luottamuksellisia. Goodie-ohjaajien tehtävänä on auttaa löytämään tietoa oman hyvinvoinnin tukemiseen, auttaa opiskelijaa miettimään erilaisia keinoja sosiaalisten verkostojen rakentamiseen ja ylläpitämiseen, sekä tarvittaessa ohjata eteenpäin eri alojen asiantuntijoille. (Goodie-ohjausmallin esittely <https://www.jyu.fi/studentlife/en/studentlife/en/goodie>. Viitattu 23.1.2017). Sivustolla on myös listattu Goodie-ohjausmallin tavoitteet, jotka ovat:

- To ensure that students have easily accessible wellbeing counselling for every need and phase of their studies
- To support students take care of their study ability and to overcome any difficulties
- To help students find motivation to study and meaningfulness in their studies

Edellä mainittuihin tavoitteisiin on pyritty vastaamaan Goodie-ohjauskoulutuksella, johon osallistui pilottivaiheessa 10 Jyväskylän yliopiston henkilökuntaan kuuluvaa henkilöä. Näistä 8 on toiminut koulutuksen jälkeen Goodie-ohjaajina. Kaikilla Goodie-ohjaajilla joko oli jo Hyvis-koulutus, tai he kävivät sitä samaan aikaan Goodie-ohjauskoulutuksen kanssa. Goodie-koulutuksessa on pyritty antamaan työkaluja nimenomaan uuteen kulttuuriseen ympäristöön sopeutuvien opiskelijoiden ohjaamiseen. Koulutuksessa on paneuduttu ohjaustyön ja -suhteen ymmärtämiseen kulttuurisesta näkökulmasta. Tämän lisäksi koulutuksessa ohjaajien omaa vuorovaikutusta ja siihen vaikuttavia tekijöitä on pyritty tarkastelemaan reflektiivisesti ja analysoiden niin ikään erilaiset kulttuuriset seikat huomioiden.

Goodie-koulutuksen sisällöissä pyrittiin huomioimaan myös osallistujien toiveet ja tavoitteet ja lopullisen koulutuksen teemoiksi nousivat seuraavat:

- kulttuurienvälisen viestinnän peruselementit, alakohtaisen kielitaidon kehittäminen

- uusiin kulttuureihin sopeutuminen ja siihen vaikuttavat tekijät
- kulttuurien merkitys vuorovaikutussuhteissa, erityisesti ohjaussuhteen näkökulmasta
- luottamus, rajat ja ammatillisuus ulkomaalaisten opiskelijoiden ohjaussuhteissa
- ulkomaalaisten opiskelijoiden maassaoloon, opiskeluun ja hyvinvointiin liittyvät yhteistyö- ja ohjausverkostot

Koulutukselle on myös asetettu osaamistavoitteet, joiden mukaan opintojakson suorittuaan henkilö

- hallitsee kulttuurienvälisen viestinnän peruskäsitteet
- ymmärtää uuteen kulttuuriseen ympäristöön sopeutumisen prosessia ja siihen vaikuttavia tekijöitä
- tiedostaa omien kulttuuristen taustatekijöiden merkityksen vuorovaikutukseen, erityisesti ohjaustilanteissa ja yliopistokontekstissa
- ymmärtää kulttuurienvälisen ohjaussuhteen dynamiikkaa
- tietää ulkomaalaisen opiskelijan maahantuloon, maassa opiskeluun ja oleskeluun liittyvät hallinnolliset perusteet

Koulutus toteutettiin käytännössä 2-4 tunnin mittaisina tapaamisina kevään ja syksyn 2016 aikana. Koulutuksen laajuus oli 14 tuntia, joka piti sisällään työpajatyöskentelyä, jossa luentoa, sekä ryhmä- ja parityöskentelyä. Lisäksi koulutukseen kuului henkilökohtainen kehittämistehtävä ja osallistuminen verkostotapaamisiin. Osana Goodie-toimintaa toteutettiin myös YTHSn konsultaatioita, joissa ohjaajat voivat pohtia asiantuntijan avustuksella eteensä tulleita tapauksia. Tärkeä osa Goodie-toimintaa ovat myös työnohjaukset, joita on toteutettu noin kerran kuukaudessa kuluneen lukuvuoden aikana. Työnohjauksissa osallistujat saavat keskustella mieltään askarruttavista teemoista ohjaukseen liittyen tai keskustelua on voitu myös käydä jonkun tietyn teeman ja aiheen ympärillä osallistujien tarpeista riippuen. Tässä raportissa ei tarkastella Goodie-koulutukseen osallistuneiden henkilökohtaisia kehittämistehtäviä, YTHSn konsultaatioita tai työnohjausta sen tarkemmin sisällöllisesti, elleivät haastateltavat itse nosta aiheita esille.

3. Tutkimuksen toteutus ja menetelmät

3.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet

Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden ja esimerkiksi vaihto-opiskelijoiden hyvinvointia tarkastelevat tutkimukset perustuvat usein tutkittavien henkilöiden itseraportointiin ja tutkimuskohteena ovat olleet opiskelijat (ks. Zhang & Goodson 2011). Tässä tutkimuksessa ilmiötä hahmotetaan pilottiprojektiin osallistuneiden ohjaajien näkökulmasta. Tutkimuksen tavoitteena on 1) selvittää Goodie-ohjaukseen hakeutuneiden ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden tuen tarpeita, 2) kuvata Goodie-ohjaajien kokemuksia ja käsityksiä Goodie-ohjaustyöstä, 3) luoda aineiston pohjalta katsaus Goodie-ohjausmalliin, sen vahvuuksiin ja

kehittämiskohteisiin, sekä 4) kehittää Goodie-koulutusta. Tutkimukselle asetettuihin tavoitteisiin pyrittiin vastaamaan aineistolla, joka koostuu kahdesta osasta.

- 1) Goodie-pilottihankkeessa koulutettujen ohjaajien haastattelut (8 kpl)
- 2) Goodie-ohjaustapaamisten raportit (24 kappaletta ajalta 1.1.2016 – 30.9.2016)

Alkuperäisessä tutkimussuunnitelmassa tavoitteena oli myös verrata suomalaisten ja ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden hyvinvointia uhkaavia seikkoja Hyvis-raporttien ja Goodie-raporttien pohjalta. Näiden aineistojen vertaaminen ei ole kuitenkaan tarkoituksenmukaista vähäisen Goodie-ohjausraporttien määrän johdosta. Sen sijaan kuvaan olemassa olevan aineiston avulla Goodie-ohjauksissa esille nousseita erityisesti ulkomaisia opiskelijoita koskevia tuen tarpeita.

3.2 Aineiston keruu ja käsittely

Goodie-pilottihankkeessa koulutettujen ohjaajien haastattelut (jatkossa vain haastattelut) toteutettiin teemahaastatteluina kuinkin haastateltavan valitsemassa lokaatiossa. Haastatellut henkilöt olivat pilottihankkeessa mukana olevien tiedekuntien Goodie-ohjaajina toimivia miehiä ja naisia (7 naista ja 1 mies). Goodie-pilottihankkeessa mukana olevat tiedekunnat ja haastatellut henkilöt olivat: Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulusta (JSBE) yksi henkilö, kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunnasta (KTP) kolme henkilöä, liikuntatieteellisestä tiedekunnasta (LT) kaksi henkilöä sekä matemaattis-luonnontieteellisestä tiedekunnasta (MAT-LU) kaksi henkilöä. Haastatteluista kolme toimi opetus- ja tutkimustehtävissä, ja viisi puolestaan hallintotehtävissä. Kaikki hallintotehtävissä olevat henkilöt toimivat myös muissa opiskelijoiden ohjaukseen liittyvissä tehtävissä. Vastaajien sukupuolta tai heidän edustamiaan tiedekuntia ei ole eritelty vastauksissa tunnistettavuuden välttämiseksi. Kaikki osallistujat ovat osallistuneet Goodie-koulutukseen ja toimineet Goodie-ohjaajina kevästä 2016 alkaen. Haastattelut olivat kestoltaan 45 min. - 1 t 45 min. Kaikki haastattelut litteroitiin.

Goodie-ohjaustapaamista Goodie-ohjaaja kirjoittaa lyhyen raportin, joita oli Goodie-pilottijakson aikana 1.1.2016 – 30.9.2016 kertynyt 24 kappaletta. Kuten alla olevasta taulukosta (TAULUKKO 1) voidaan nähdä, eniten tapauksia oli kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunnassa (KTP) (10 kpl), toiseksi eniten matemaattis-luonnontieteellisessä tiedekunnassa (MatLu) (8 kpl). Kauppakorkeakoulussa (JSBE) ohjaustapauksia oli ollut 4 ja liikuntatieteellisessä tiedekunnassa (LT) 2.

TAULUKKO 1 Goodie-raporttien määrä tiedekunnittain pilottijakson aikana (1.1.2016 – 30.9.2016)

Tiedekunta	Goodie-raportit, kpl
KTP	10
JSBE	4
LT	2
MatLu	8

Yhteensä	24
-----------------	-----------

Goodie–raporteista ilmenevät ohjaustapaamisen syyt. Lisäksi raporteista ilmenevät ohjaukseen tulleen opiskelijan ikä, sukupuoli, opintovuosi, Suomessa asuttu aika, kansalaisuus sekä yhteydenoton tapa. Raporttien taustatiedot on listattu alla olevaan taulukkoon (TAULUKKO 2). Suurin osa ohjausraporteista oli eri henkilöiden ohjaustapaamisista. Mukana oli muutama raportti saman henkilön ensimmäisestä ja toisesta tapaamisesta, jolloin raporttien taustatietoja ei voida käsitellä henkilömäärinä, vaan numeerinen taustatieto perustuu yksittäisiin ohjaustapaamisiin.

TAULUKKO 2 Goodie–ohjausraporteista ilmenevät opiskelijoiden taustatiedot

Opintovuosi	1. vuoden opiskelija 17 raporttia 2. vuoden opiskelija 1 raporttia 4. vuoden opiskelija 1 raporttia 4. tai vanhemman vuoden opiskelija 4 raporttia ei tietoa 1 raportti
Ikä	18-20 vuotta – 21-23 vuotta 3 raporttia 24-26 vuotta 5 raporttia 27-29 vuotta 11 raporttia 30 + vuotta 5 raporttia
Sukupuoli	mies 9 raporttia nainen 15 raporttia
Maanosa (kansalaisuus)	Aasia 12 raporttia (Bangladesh, Etelä-Korea, Intia, Kiina, Pakistan, Turkki, Vietnam) Etelä-Amerikka 1 raportti (Chile) Eurooppa 6 raporttia (Bulgaria, Espanja, Iso-Britannia, Italia, Puola) Pohjois-Amerikka 2 raporttia (Yhdysvallat) ei tiedossa 3 raporttia
Yhteydenotto tapa	Sähköposti 17 kpl Puhelin 1 kpl Tuli tapaamaan työhuoneelle 4 kpl Muu (HOPS–keskustelu, Muihin opintoihin liittyvä tapaaminen), 2 kpl
Kuinka kauan ollut Suomessa	1 vuoden 17 raporttia 2 vuotta 1 raportti 3 vuotta 1 raportti 4 + vuotta 4 raporttia Ei tietoa 1 raportti

Taulukosta 2 selviää, että ylivoimaisesti suurin osa Goodie -ohjaustapaamisiin hakeutuneista oli 1. vuoden opiskelijoita (17 raporttia, n=24) ja suurin osa kertoi asuneensa Suomessa alle vuoden (17 raporttia). Yksi Goodie-ohjausraportti koski kaksi vuotta Suomessa asunutta opiskelijan tapaamista ja yksi Goodie-ohjaukseen hakeutunut henkilö oli asunut Suomessa jo 3 vuotta. Mukana oli myös neljä yli 4 vuotta Suomessa asuneen henkilön Goodie-ohjausraporttia ja yhden raportin kohdalla tämä tieto oli jäänyt saamatta. Iältään Goodie -ohjaukseen hakeutuneet olivat 21stä yli 30 vuotiaisiin, mutta suurin osa sijoittui ikäryhmään 27-29 -vuotta. Raporteista 15 oli tapaamisista, joissa opiskelijat olivat naisia ja loput 9 miehiä. Suurin osa (12 tapausta) oli kotoisin Aasiasta (Bangladesh, Etelä-Korea, Intia, Kiina, Pakistan, Turkki tai Vietnam). Mukana oli myös Euroopan eri maista kotoisin olevien henkilöiden tapaamisia (6 kpl) ja nämä opiskelijat olivat Bulgarian, Espanjan, Iso-Britannian, Italian tai Puolan kansalaisia. Kolmen tapauksen opiskelija oli kotoisin joko Pohjois- tai Etelä-Amerikasta (anonymiteetin suojaamiseksi ao. tapauksista ei mainita heidän kansalaisuuttaan ja jatkossa käytän heistä käsitettä amerikkalainen).

Suurin osa yhteydenotoista oli tapahtunut sähköpostitse. Yksi ohjaustapaaminen oli sovittu puhelimitse, ja neljän tapaamisen sopiminen oli tapahtunut opiskelijan tultua ohjaajan työhuoneelle. Tapaamista kaksi oli alkanut muuna keskusteluna, mutta täyttänyt myös Goodie-ohjauksen kriteerit ja tunnusmerkit, jolloin ohjaaja oli täyttänyt tapaamisesta myös Goodie- raportin.

Molempia aineistoja käsitellään laadullisella, ja aineistolähtöisellä otteella ja tavoitteena on luoda ymmärtämään pyrkivää tietoa, joka vastaa tutkimukselle asetettuihin tavoitteisiin. Aineistoihin sovelletaan sisällönanalyysiä tavalla, jolla Tuomi ja Sarajärvi (2002), ovat sitä kuvanneet: Sisällönanalyysissä aineistoa tarkastellaan eritellen, yhtäläisyyksiä ja eroja etsien ja tiivistäen. Sisällönanalyysin avulla pyritään muodostamaan tutkittavasta ilmiöstä tiivistetty kuvaus, joka kytkee tulokset ilmiön laajempaan kontekstiin (Tuomi & Sarajärvi 2002, 105.)

Litteroiduista haastatteluista tai Goodie-raporteista otetuissa lainauksissa on kohtia, jotka on joko muutettu tai poistettu osallistujien anonymiteetin suojaamiseksi. Joskus lainauksiin on lisätty sana, joka auttaa koko lainauksen tulkintaa ja ymmärtämistä. Kaikki poistot, muutokset ja lisäykset on merkitty tekstiin hakasuluin [---]. Muuten lainaukset on kirjattu tähän raporttiin sellaisenaan. Haastatteluissa haastateltaville ei ole annettu erillistä koodia vähäisen haastateltavien määrän johdosta. Näin osallistujien anonymiteetti on pyritty suojaamaan mahdollisimman hyvin. Goodie-raporttien kohdalla ohjaukseen tulleesta opiskelijasta on identifioitu hänen ikänsä sekä maanosa, josta hän on kotoisin. Näiden kahden tekijän lisäksi Suomessa oleskelun pituudella voisi aiemman tutkimuskirjallisuuden perusteella olla merkitystä tietyissä opiskelijan hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä. (ks. Deumert, Marginson, Nyland, Ramia & Sawir 2009; Ward, Okura, Kennedy & Kojima 1998; Ward & Rana-Dueba 1999), mutta opiskelijoiden anonymiteetin suojaamiseksi tämä tieto on jätetty lainausten yhteydessä pois (kaksi ja kolme vuotta Suomessa asuneita molempia ainoastaan yksi kappale).

Lainaukset ovat tarkoituksella pitkiä, jotta haastateltavien äänet pääsevät kunnolla kuuluville. Tarkoitus on tuoda esille niin Goodie-ohjauksen luonne kuin ohjaajien kirjaamat ulkomaalaisten opiskelijoiden tuen tarpeet mahdollisimman kattavasti.

3.3. Tutkimuseettiset kysymykset

Tutkimus noudatti hyvän tieteellisen tutkimuksen periaatteita. Tutkimukseen osallistuvilla oli milloin tahansa mahdollisuus kieltäytyä tutkimuksesta ilman selityksiä. Tutkimusaineistoa säilytetään Jyväskylän yliopiston verkossa vastuullisen tutkijan henkilökohtaisen käyttäjätunnuksen ja salasanan takana. Tutkimusta varten kerätty tieto on säilytetty ja raportoitu kaikissa muodoissaan niin, ettei ketään yksittäistä tutkimukseen osallistujaa voi tunnistaa. Tutkimukseen osallistuneet haastateltavat ovat saaneet tutkimuksen tulokset luettavakseen, ennen niiden julkaisemista tässä raportissa. Näin on pyritty varmistamaan, ettei tuloksissa ole jäänyt mukaan tietoja, jotka mahdollistavat haastateltavien tunnistamisen.

4. Tutkimuksen tulokset

4.1 Ulkomaalaisten opiskelijoiden tuen tarpeet

Aineistosta käy ilmi, että ohjaukseen hakeutuneiden opiskelijoiden tuen tarpeet vaihtelivat suuresti niin aiheiltaan, laajuudeltaan kuin ratkaistavuudeltaankin.

”On niitä, joiden kanssa vaan yritetään laittaa elämää järjestykseen kalenterin kanssa ja näin tätiperspektiivistä aika yksinkertaisiakin asioita. Ja sitten on niitä, jotka on vaan ohjattava YTHS:lle ja yritettävä jälkeen päin kysyä, että oletko kunnossa.” (Haastattelu)

Goodie-raporteissa on ohjaajan valittavana erilaisia syitä tapaamiselle. Valittavissa olevat syyt ovat opiskeluun liittyvät asiat (esim. kielitaito, ajanhallinta, opiskelutaidot, opiskelukäytännöt), oppimisvaikeudet ja yksilölliset opiskelujärjestelyt, elämäntavat (esim. harrastukset, ravitsemus, lepo, riippuvuudet), sosiaaliset suhteet (esim. parisuhde, yksinäisyys, kiusaaminen), mielenterveys (esim. ahdistuneisuus, syömishäiriöt, sosiaalinen jännittäminen), fyysinen terveys, stressinhallinta ja jaksaminen, koti-ikävä ja kulttuurishokki, taloudelliset vaikeudet, sekä muut syyt.

Vaikka Goodie-ohjauksen aiheet ja syyt vaihtelivat laidasta toiseen, ja ne oli jaoteltu yllä olevien kategorioiden mukaisesti, raporttien ja haastattelujen mukaan opiskelijan hyvinvointia uhkaavia tekijöitä oli useimmissa tapauksissa enemmän kuin yksi ja usein ne myös tavalla tai toisella kietoutuivat toinen toisiinsa. Suurimmassa osassa Goodie-raportteja tapaamiselle oli kirjattu useampia syitä. Goodie-ohjaajien haastatteluissa kävi ilmi, että muutamat haastateltavat olivat olettaneet, että raporttiin tuli merkitä ainoastaan kaikkein keskeisin syy tapaamiselle. Näin toimineet haastateltavat kuitenkin totesivat, että suurimmassa osassa

tapauksissa hekin olisivat merkinneet tapaamiselle useampia syitä, mikäli olisivat pitäneet tätä mahdollisena. Yhteensä aineoston 24 Goodie -raportissa oli mainittu 42 eri syytä tai opiskelijan hyvinvointia uhkaavaa tekijää, jotka olivat tulleet ilmi tapaamisissa.

Seuraavassa taulukossa (TAULUKKO 3) syyt on eritelty tiedekunnittain. Taulukosta on nähtävissä, että pilotissa mukana olevista tiedekunnista Kauppakorkeakoulussa (JSBE) ja Matemaattis-luonnontieteellisessä (MatLu) useimmin mainittu syyt Goodie-ohjaukseen olivat opiskeluun liittyvät asiat. Kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunnassa (KTP) useimmin Goodie-raportteihin merkityt opiskelijan hyvinvointiin liittyneet ohjauksessa esille tulleet asiat liittyivät opiskeluun ja sosiaalisiin suhteisiin. Liikuntatieteellisessä tiedekunnassa (LT) tapauksia oli vain kaksi ja näissä keskustellut asiat liittyivät sosiaalisiin suhteisiin, stressihallintaan ja jaksamiseen sekä koti-ikävään ja kulttuurishokkiin.

TAULUKKO 3 Goodie –ohjaustapaamisten syyt

Goodie-tapaamisen syy	KTP	JSBE	LT	MAT-LU	Yhteensä
Opiskeluun liittyvät asiat	6	3		5	14
Oppimisvaikeudet ja yksilölliset opiskelujärjestelyt				1	1
Elämäntavat	1				1
Sosiaaliset suhteet	6		1		7
Mielenterveys	1				1
Fyysinen terveys	1				1
Stressinhallinta ja jaksaminen	4	1	1	1	7
Koti-ikävä, kulttuurishokki	1	1	1		3
Taloudelliset vaikeudet	1			2	3
Muu	2	1		1	4

Taulukosta on nähtävillä, että kaikkiaan yleisin syy hakeutua Goodie-ohjaukseen ovat olleet opiskeluun liittyvät asiat (14 mainintaa). Toisena tulevat sosiaalisiin suhteisiin liittyvät haasteet (7 mainintaa) sekä stressinhallinta ja jaksaminen (7 mainintaa). Taulukosta käy myös ilmi, että koti-ikävä ja kulttuurishokki sekä taloudelliset vaikeudet myös mietityttävät tapaamisiin tulleita henkilöitä (molemmista 3 mainintaa). Muita syitä Goodie-tapaamiseen hakeutumiselle olivat läheisen sairaus, vaikeudet työn tai asunnon hankkimisessa. Lisäksi yksi Goodie-raportti oli kirjoitettu tapaamisesta, jossa opiskelija oli halunnut tulla kertomaan positiivista kokemuksistaan Suomessa.

Ohjausten kirjoja on lisännyt myös se, että varsinaisen pilotin kohderyhmän, eli ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden lisäksi Goodie-ohjauksessa on käynyt myös ulkomaalaisia jatko-opiskelijoita sekä vaihto-opiskelijoita. Seuraava lainaus erään Goodie-ohjaajan haastattelusta kuvaa ohjausten laaja-alaisuutta ja erilaisten tapausten kirjoja. Samalla piirtyy kuva toiminnasta, jossa Goodie-ohjaus on usein hyvin asiakaslähtöistä, tilannesidonnaista ja joustavaa.

”Goodie-toiminta on sitä, että me autetaan näitä meidän kv-opiskelijoita, oli ne sitten vaihtareita tai tutkareita, niin selviämään tässä Suomalaisessa yhteiskunnassa ja meidän yliopistossa. Autetaan heitä opinnoissa, mutta ehkä vielä enemmän tai sanotaan heidän opintoihin ja suomalaisen yliopiston menettelytapoihin liittyvissä kysymyksissä. [---] Että ihan tiedon puuttumista joudutaan paikkaamaan. No, sitten oli [---] tapaus, jossa piti selvittää opiskelijan sielunelämää. Ja [minä] ehdottamaan, että oletko etsinyt samanlaisia yhteisöjä tai yksilöitä, jotka jakavat tämän vakaumuksen ja neuvoin vaan eteenpäin. [---] Ja sitten se toinen ja tosi tosi iso asia, että kun heillä on vaikeeta muuten. Ei välttämättä opintoihin liittyen, tai saattaa olla että heidän opintonsa ei vastaa sitä, mitä he ovat ajatelleet, mutta sitten siihen liittyy näitä muut elämänalueita. Ne muut elämään ongelmat voivat esimerkiksi olla mielenterveysongelmia. Pahin on varmaan sellanen, että kiikutettiin ambulanssilla sairaalaan. [---] opiskelijalta tuli itsetuhoinen viesti keskellä viikonloppua. [---] Että siinä mä mietin, että mitä pitäis tehdä. Pitäisikö mun lähteä kesken viikonlopun sitä pelastaan, vai mitä mä teen.” (Haastattelu)

Goodie –ohjauksen erityispiirteitä

Suurin osa Goodie-ohjaajista oli joko aiemmin toiminut, tai toimi parhaillaan myös Hyvis-ohjaajina, joten haastatteluhetkellä heillä oli kokemusta sekä suomalaisten että ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden ohjauksesta. Useat haastateltavista kertoivat, etteivät he periaatteessa tehneet eroa ulkomaalaisten ja suomalaisten opiskelijoiden välillä. Myös tuen tarpeet olivat tietyssä mielessä samanlaisia. Kuten eräs haastateltava totesi, *”Mielenterveysasiat ovat ihan samanlaisia kv-opiskelijoilla ja suomalaisilla. Siinä saattaa olla jotain kulttuurisia eroja siinä, kuinka sitten hoidetaan. [---] Mutta sairaushan se on, iskipä se missä tahansa.”* (Haastattelu).

Haastatteluissa nousi kuitenkin esille muutamia seikkoja, joiden Goodie-ohjaajat ajattelivat erityisesti koskevan nimenomaan ulkomaalaisia opiskelijoita ja heidän hyvinvointiaan. Nämä seikat liittyivät raporttienkin mukaan Suomalaisessa yliopistossa opiskeluun, sosiaalisiin suhteisiin ylipäänsä suomalaiseen kulttuuriin ja vieraalla kielellä opiskeluun. Lisäksi esille nousivat opiskelijoiden kokema suorituspaine mahdollisesti ulkomailla opiskelua taloudellisestikin tukevien perheen ja suvun silmissä. Myös ulkomaalaisten opiskelijoiden Suomessa oleskeluun ja opiskeluun liittyvien hallinnollisten asioiden hoitaminen aiheutti joskus stressiä ja epävarmuutta, jonka takia opiskelijat olivat hakeutuneet Goodie –ohjaukseen.

”Normaaliin elämään liittyviä asioita, mutta ne keinot sen purkamiseen puuttuu ja se paikka niiden asioiden käsittelyyn. Ja sitten näillä kansainvälisillä nuo oleskeluluvat sun muut on sitten ihan oma lukunsa.” (Haastattelu)

Erilaiset kulttuuriset huolta ja ahdistusta aiheuttaneet seikat nousivat esille erityisesti tarkasteltaessa erilaisia opiskelukulttuureja meillä ja muualla. Kuten eräs haastateltava toteaa: *”Ero Hyvis ja Goodie-tapaamisissa on just ne asiat, joista siellä koulutuksessa puhuttiin. Että mä voisinkin melkein sanoa, että ne on melkein stereotyyppisiä. Eli me ei olla oikein otettu huomioon sitä, että yliopistot on erilaisia.”* (Haastattelu).

Suomalaiseen korkeakoulujärjestelmään tottumattomat ulkomaalaiset opiskelijat näyttäisivät kaipaavan apua ja tukea aloittaessaan opintonsa organisaatiossa, jossa opetusmenetelmät ja opettajan ja opiskelijan väliseen suhteeseen liittyvät normit ja säännöt ovat pitkälti itsestäänselvyyksiä. Sekä Goodie-raporteissa että haastatteluissa kävi ilmi, että aika usein tiettyihin opiskelurutiineihin ja matalan hierarkian oppimiskulttuuriin tottuneet yliopiston henkilökunta ja suomalaiset opiskelijat eivät olleet osanneet huomioida opiskelijoita, jotka tulivat hyvin erilaisen opiskelun kulttuurista.

”Ongelmana on kuulemma osittain se, että hän on Kiinassa oppinut hyvin erilaiseen opiskelukulttuuriin: opiskelijoilla on hyvin tiukka lukujärjestys ja heille kerrotaan mitä pitää tehdä milloinkin. Opiskelijan on vaikeaa motivoida itseään, kun kukaan ei ole käskemässä. Ohjaaja on kuulemma hänen mielestään liian ymmärtäväinen aikataulujen suhteen.” (Goodie-raportti, 27-29 –vuotias aasialainen nainen)

”Opiskelija on tottunut kotimaassaan tarkempiin ohjeisiin ja täällä on vaikea tietää, mikä on riittävää” (Goodie-raportti, amerikkalainen nainen)

Raporteista käy ilmi myös, kuinka opiskeluun liittyvät haasteet tuovat mukanaan epävarmuutta, stressiä, huolestumista, ja huolta omasta pätevyydestä ja pärjäämisestä yliopisto-opinnoissa.

”Opiskelija tuli maisteriohjelman yliopistosta, missä ei ole ollut vapautta opinnoissa. Kaikki opinnot olivat tiukasti lukujärjestyksessä ja päällekkäisyyksiä ei koskaan ollut. Täällä oleva vapaus valita on järkyttänyt häntä viime syksyllä ja aiheuttanut stressiä. [---] sähköisten asioiden käyttö tuntui vaikealta. Heillä oli aina kirjat ja opetus oli perinteistä liitutauluopetusta. Täällä käytettiin e-kirjoja, powerpoint kalvoja ja keskustelevaa opetusta. Kaikki tuntuivat vierailta toimintatavoilta.” (Goodie –raportti, 27-29- vuotias aasialainen nainen).

”Opiskelija otti yhteyttä sähköpostilla[---] ja kertoi olevansa hyvin masentunut ja ahdistunut, koska tentin reuttaminen tarkoittaa sitä, että hän ei valmistukaan kotiyliopistostaan tänä vuonna kuten oli tarkoitus, vaan joutuu tekemään ylimääräisen vuoden. [---] Hän myös koki jotenkin kovin nolona sen, että oli reuttanut tentin.” (Goodie –raportti, 21-23 –vuotias aasialainen nainen)

”Sitten hän murehti arvosanoista. Hän häpesi huonoja arvosanojaan, mm. Suomi 2 –kurssilta. Hän hieman arvosteli sitä, että opettaja ei ollut selkeästi tuonut ilmi sitä, mitä kurssilla odotetaan ja miten kurssi arvostellaan. Hän oli saanut omasta mielestään positiivista palautetta ja hyvää palautetta (kannustavaa?), mutta siitä huolimatta arvosana oli kurja. Tämä kiukutti häntä, koska hän olisi odottanut kuulevansa haukkuja opettajan suunnalta, mikäli hän oli saamassa ykköstä.” (Goodie –raportti, 27-29 –vuotias aasialainen nainen).

Myös vieraalla kielellä opiskelu oli tuottanut haasteita ulkomaalaisille opiskelijoille, kuten seuraava lainaus osoittaa:

”Hän kokee tšekiläisen opiskelukulttuurin vaativammaksi kuin kotimaassaan, ja täällä painotetaan eri asioita ja erilaista osaamista. Työmäärä on suurempi ja englannin kielellä opiskelu vaikeuttaa tehtävää. Samaan aikaan palautettavat oppimistehtävät kuormittavat.” (Goodie–raportti, 21-23 –vuotias aasialainen mies)

Goodie–raporttien ja ohjaajien haastatteluiden mukaan ulkomaalaisten opiskelijoiden ja yliopiston henkilökunnan, luennoitsijoiden ja professoreiden välisessä vuorovaikutuksessa oli myös ilmiöitä, joista opiskelijat olivat hämmentyneitä. Usein tilanne kulminoitui siihen, etteivät opiskelijat olleet uskaltaneet kysyä neuvoja ja ohjeita opettajilta, kun matalan hierarkian ohjauskulttuuriin ei oltu kotimaissa totuttu.

”Opiskelija oli jäänyt jumiin omassa kesäharjoittelussaan, josta olisi pitänyt tehdä [laaja kirjallinen työ]. Valitettavasti opiskelijalle oli muodostunut kynnys ohjaajalta avun pyytämiseen. Osaltaan siitä syystä, että hän halusi pärjätä itse ja osoittaa osaamistaan, koska tavoittelee jatko-opiskelijan paikkaa. Osaltaan siitä syystä, että ohjaaja oli antanut vaikutelman, että voi tulla keskustelemaan lisää, kunhan tietyt osat tehtävistä ovat valmiina. Ja tämä lausunto oli sitten tietenkin paisunut siihen, että apua EI SAA kysyä, ennen kuin tehtävät on tehty. [---] Nyt sitten ohjaaja oli palannut lomalta ja opiskelija oli murtunut valtavan häpeän alle.” (Goodie –raportti, 27-29 –vuotias eurooppalainen mies).

”Sain vakuutettua hänet siitä, että meillä voi kysyä opettajilta, ilman pelkoa leimaantumisesta tai pilkasta.” (Goodie –raportti, 27-29 –vuotias aasialainen nainen)

Opiskelukulttuurin ja yliopistossa vallitsevien kirjoittamattomien toimintamallien ja sääntöjen lisäksi ylipäänsä suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan sopeutuminen olivat olleet aiheena muutamassa Goodie–ohjauksessa. Joukossa oli esimerkiksi opiskelija, joka koki stressaavana sen, ettei ymmärtänyt suomalaisia tapoja ja viestintäkäyttäytymistä, ja säähänkin oli vaikea sopeutua.

”Opiskelija koki suomalaiseen kulttuuriin ja elinympäristöön sopeutumisen vaikeaksi. Kummastusta ja negatiivisia tunteita herättävät mm. suomalaisten hiljaisuus, varautuneisuus ja ilmeettömyys. Aluksi hän luuli, että vika on hänessä, mutta nyt hän on huomannut, että se ei johdukaan hänestä. Lisäksi hän kokee luennoilla ja ryhmätöissä vaikeaksi sen, että ei osaa lukea suomalaisten reaktioista, mitä he ajattelevat. Esim. hän yritti olla aktiivinen jollakin kurssilla ja tuoda ajatuksiaan esiin, kun kysyttiin mielipiteitä. Hän luuli opettajan ilmeettömyyden perusteella, että vastaukset olivat jotenkin huonoja, mutta arvosanan saatuaan hän ilahtui, että kurssi meni sittenkin hyvin. Myös pimeyteen sopeutuminen on ollut vaikeaa.” (Goodie –raportti, 27-29 –vuotias aasialainen mies)

Ongelmat sosiaalisissa suhteissa saattoivat myös liittyä pitkiin välimatkoihin esimerkiksi ystävien ja perheenjäsenten kesken, jolloin ohjauksissa puhuttiin myös yksinäisyyden tunteista. Yksinäisyys saattoi nousta pintaa erityisesti silloin, kun sosiaalista verkostoa ei syystä tai toisesta ollut Suomeen muuton jälkeen syntynyt odotetulla tavalla.

”[Ohjaukseen tullut on todennut] Että kun suomalaiset kyllä voi luennoilla olla meidän kanssa, mutta sitten luentojen jälkeen niitä ei enää kiinnosta. Mä olen yrittänyt selittää, että kun ollaan jo maisterivaiheessa, niin monella ne verkostot jo on niin isot, ettei oikeestaan enää kaipaa uusia ystäviä.” (Haastattelu)

Myös parisuhteen päättyminen tai muuttuminen etäsuhteeksi mietityttivät muutamia ohjaukseen hakeutuneita opiskelijoita.

”No ei suoranaisesti kukaan ole tullut sanomaan, että kaipais kumppania. Mutta sitten keskustelun edetessä se on vähän niin kuin paljastunut sieltä, että olisihan se tyttö- tai poikakaveri ihan kiva juttu.” (Haastattelu, hallintotehtävät)

”Hänet on valittu nyt opiskelijaksi ja hänen miehensä oli myös hakenut, mutta hän ei tullut valituksi. Opiskelija haluaisi kovasti tulla, mutta parisuhteeseen liittyvät asiat askarruttivat taloudellisten asioiden ohella.” (Goodie–raportti, 30+ -vuotias amerikkalainen nainen)

Yksinäisyyden ja parisuhteeseen haasteiden lisäksi sosiaalisiin suhteisiin liittyvät ongelmat ja huolenaiheet saattoivat olla myös mesimerkiksi kämppekaverin tai kumppanin mielenterveysongelmat. Lisäksi perheen tai ystävien kohtaamat ongelmat saattoivat heijastua opiskelijoiden hyvinvoinnissa. Ulkomaalaisten opiskelijoiden kohdalla esimerkiksi sairaista perheenjäsenistä huolehtiminen edellyttää aina matkajärjestelyjä ja matkustamiseen kuluu myös aikaa, jolloin opintoihin puolestaan saattaa tulla taukoja ja tämä koettiin muutamissa tapauksissa stressaavana.

Sosiaaliset suhteet nousivat esille myös niissä tapauksissa, joissa Suomeen maisteriohjelmaan tullut opiskelija koki paineita menestymiseen tilanteessa, jossa mahdollisesti perhe ja

laajempikin suku oli asettanut toiveitaan henkilön opintoja kohtaan. Myös nykyajalle tyypilliset globaalit ja ylijärjetykset vuorovaikutusverkot asetivat omat haasteensa ulkomaalaisten opiskelijoiden hyvinvoinnille.

”Hän on hakenut töitä useista paikoista sekä Suomesta että [muualta Euroopasta], ja kokee ahdistusta ja epäonnistumista, koska ei ole saanut töitä. Opiskelija kertoi, että on aina ollut perheensä ”priimus” ja menestynyt hyvin koulussa. Nyt hän kokee, että perhe ja suku [---] odottavat, että hän saisi heti valmistuttuaan todella hyvän työpaikan, sillä [---] hyvän työpaikan löytäminen on paljon helpompaa kuin Suomessa. Tämän paineen lisäksi hänellä on stressiä perhetilanteen takia, koska hänen miehensä ja [---] poikansa asuvat [kolmannessa maassa]. Miehellä on [---] hyvä työ, joten opiskelijakin menisi mieluiten sinne asumaan.” (Goodie –raportti, 30 + -vuotias aasialainen nainen)

Yksinäisyydestä ja sosiaalisten verkostojen puuttumisesta keskusteltaessa eräskin haastateltava totesi, että *”pitäis olla enemmän ja enemmän niitä yhteisiä kursseja, että sitä luonnollista kohtaamista tulis sitten enemmän”*. Useissa tiedekunnissa tämä on jo otettu huomioon, mutta edelleen Goodie-ohjaajina toimivien henkilöiden mukaan ulkomaalaisten opiskelijoiden integroimiseen sekä kurssitasolla, että koko yliopistoyhteisön tasolla tulisi kiinnittää vielä enemmän huomiota.

Opiskelukulttuuriin ja sosiaalisiin suhteisiin liittyvien seikkojen lisäksi toimeentulo ja taloudelliset huolet mainittiin myös Goodie-raporteissa. Muutamissa tapauksissa kyseessä oli tilanne, että Suomeen opiskelemaan tullut henkilö oli ajatellut rahoittaa ainakin osan opinnoistaan ja elämisestään etsimällä töitä opintojensa oheen, muttei yrityksistään huolimatta ollut löytänyt töitä.

”Opiskelu ollut ehkä erilaista kuin ajatteli – ymmärtänyt että saisi töitä. Harjoitustöissä ongelmia ja opintojen suunnittelussa – ohjattu HOPS-ohjaukseen. Katsottu työn hakua.” (Goodie-raportti, 24-26 –vuotias aasialainen mies)

Goodie –ohjaajien kokemusten mukaan erityisesti jatko-opiskelijoiden kohdalla myös perheen toimeentulo ja siihen liittyvät huolet voivat vaikeuttaa henkilön opintoihin keskittymistä. Näissä tapauksissa huoli voi olla oman toimeentulon lisäksi siitä, mistä saada töitä puolisolalle tai itselle niin hyvin palkattua työtä, että perheen tulot riittäisivät mahdollistamaan myös perheen oleskelun Suomessa?

Olen raportin tässä osiossa käsitellyt yleisimpiä Goodie-tapaamisiin hakeutumisen syitä, mutta, kuten lainauksetkin osoittavat, harvoin opiskelijan tuen tarpeet liittyivät vain yhteen asiaan. Haastatteluissa Goodie-ohjaajat toistuvasti kertoivat, miten opiskelijat tullessaan tapaamisiin olivat ensin jutelleet muista asioista, jotka sitten tavalla tai toisella kietoutuivat myös muihin ongelmiin tai haasteisiin.

Seuraava Goodie-raportti eräästä ohjaustapaamisesta on esimerkki tapauksesta, jossa haasteet ovat moninaiset ja nivoutuvat, ainakin osin, toinen toisiinsa.

”Opiskelija tuli HOPS-tapaamiseen, mutta tämän lisäksi ohjaustapaamisesta tuli Goodie-tapaaminen. Opiskelija sanoi jo odottaneensa, että pääsee juttelemaan jonkun kanssa. Hän on tullut Suomeen sillä mielellä, että ei enää palaa kotimaahansa, ja tulevaisuuteen ja kotiasioihin liittyvät asiat mietityttivät. Hän on myös tehnyt alanvaihdon, vanhemmat olivat toivoneet hänelle muuta uraa. Taloudelliset asiat mietityttivät, mutta hän oli kuitenkin saanut osa-aikatyötä, mutta perheen taloudellinen tuki on edelleen tarpeen ja tämä mietitytti. Henkilökohtaiseen elämään liittyvät asiat mietityttivät, järjestetty avioliitto oli aiemmin ajankohtainen asia, mutta ei enää tänne tultua. Kuitenkin parisuhteeseen liittyvät asiat olivat pinnalla. Syksyn aloitus ja erilainen oppimiskulttuuri mietitytti. Omaan identiteettiin liittyvät asiat olivat kovasti pinnalla ja hän oli jo itsekkin miettinyt, että yrittäisi päästä YTHS:lle psykologin puheille. Sovittiin, että hän on yhteydessä YTHS:ään, mikäli siltä tuntuu. Totesi, että tuntui hyvältä jutella jonkun kanssa asioista ja saada vähän uutta näkökulmaa. Sovittiin, että tulee uudestaan juttelemaan, mikäli tuntee sille tarvetta.” (Goodie-raportti, 27-29 -vuotias aasialaismies)

Joissain tapauksissa näytti myös, että ulkomaalaisen Goodie-tapaamisen tulleen opiskelijan ongelmat ovat päässeet kasautumaan sosiaalisen tukiverkoston koostuessa lähinnä maantieteellisesti kaukana olevista ystäväistä ja sukulaisista. Myös kasvojen säilyttäminen ja pärjäämisen paine voivat ulkomailta Suomeen tulleiden opiskelijoiden kohdalla olla haaste, johon myös seuraavassa lainauksessa viitataan.

”Ulkomaalaisten opiskelijoiden kohdalla, kun eihän heillä ole sitä tukiverkostoa, kun he tulevat tänne. Ja ne ongelmat tulevat heti siinä, kun jos ajatellaan että [maisteriohjelmassa] ne opiskelijamäärät on pieniä niin sieltä ei välttämättä löydy vaikka toista tyttöä sieltä ryhmästä, kenen kaa sä voisit jutella naisten ongelmista. Tai sun kulttuuri on sellanen, ettet sä halua aika ventovieraalle jakaa niitä. Niin tota, ei heillä ole ketään. Heillä ei ihan oikeasti ole ketään. Eikä sitten ole varma kiva soittaa kotiin, kertoakseen että menee kurjasti. Koska se voi olla perheelle iso satsaus, että sut on lähetetty tänne. Niin soitat sä sitten perheelles, että täällä on ihan kauheeta, pimeetä ja sataa vettä. Rahatkin on loppu ja en mie tiää mitä mie tekisin.” (Haastattelu)

4.2 Ohjaustyö Goodie-ohjaajien näkökulmasta

Kuten aiemmin todettiin, Goodie-tapaamisiin tulleiden opiskelijoiden huolenaiheet olivat moninaisia ja harvoissa tapauksissa tapaamisiin tulleet opiskelijat olivat olleet täysin tietoisia

ongelmista, joiden vuoksi kaipasivat keskusteluapua. Osa Goodie-ohjaustapaamisista oli kuitenkin sellaisia, joita haastateltavat kuvasivat helppoina tapauksina. Näitä olivat esimerkiksi tapaus, jossa yhdessä tapaamisessa saatiin opiskelijan kanssa selvitettyä opintojen aikatauluja ja opiskelun rytmitystä. Niin kutsutuksi helpoksi tapaukseksi nimettiin myös tapaus, josta Goodie-raportissa ohjaaja oli kirjoittanut seuraavaa:

”Opiskelija oli yhteydessä vai sähköpostitse. Hän ei ollut löytänyt asuntoa ja oli huolissaan tilanteestaan. [---] Vaihdoimme muutaman sähköpostin ja mietimme eri vaihtoehtoja, kuten hätämajoitusta. Lopulta hän kuitenkin sai Kortepohjasta asunnon, joten asia ratkesi sillä.” (Goodie-raportti, 27-29 –vuotias aasialainen mies)

Ohjaajat puhuivat myös heille vaikeista tapauksista, joiden kohdalla tuen antaminen, saati ratkaisujen löytyminen opiskelijan ongelmiin tuntui haasteelliselta.

”Meillä on ollut pari tapausta tässä vuoden aikana, että olen kokenut itseni todella avuttomaksi. [---] näiden kansainvälisten kanssa on sellanen pelko, että en kysy väärästä paikasta, joka johtaa sitten siihen, että tulee lisää ongelmia esimerkiksi oleskeluluvan kanssa. Kun se ongelma ei itsessään kosketa sitä opiskelijaa, vaan hänen perhettään.” (Haastattelu)

Ohjaajien kokemukset siis vaihtelivat suuresti, mutta kysyessäni heiltä, mitä itseasiassa Goodie-ohjaus on, heidän käsityksensä olivat hyvinkin yhteneväisiä. Vastauksissa korostuivat välittämisen käsite ja kyky hyödyntää asiantuntijaverkostoja opiskelijan ohjauksessa. Myös voimaannuttamisesta, itseohjautuvuuden tukemisesta ja omien voimavarojen aktivoimisesta puhuttiin.

”[Goodie-ohjaus on] tietyssä mielessä ohjausta, joskin siinä on se counseling -sana, jota emme halua käyttää. Yrittää päästä kiinni siitä, minkä tyyppisiä haasteita, ongelmia ja ajatuksia sillä opiskelijalla siinä tilanteessa on. Ja miten sitä pystyis voimavaraistamaan, vaikka siitäkään sanasta mä en pidä, että jollain lailla auttamaan häntä löytämään sen oman ratkaisunsa siihen tilanteeseen.” (Haastattelu)

Kuuntelemista korostettiin ja ohjaajat kertoivat pyrkivänsä välittävään läsnäoloon kaikissa ohjaustapaamisissaan. Haastatteluissa kävi ilmi, että opiskelijat tuntuivat arvostavan keskustelemaa ja henkilökohtaista apua. Usein opiskelijalle itselleenkin hahmottui keskustelun edetessä, mikä oikeastaan oli hänen mieltään painava tai stressaava asia. Useata haastateltavat kertoivat saaneensa positiivista palautetta opiskelijoita, jotka olivat tavalla tai toisella kiittäneet saamastaan avusta.

”Juttelimme näistä kaikista asioista, ja opiskelija sanoi olevan iso helpotus jutella mieltä askarruttavista asioista suomalaisen kanssa.” (Goodie-raportti, 27-29 –vuotias aasialainen mies)

Kaikki Goodie-ohjaajina toimineet haastateltavat kokivat Goodie-toiminnan koko laajuudessaan sekä henkilökohtaisena ohjaustyönä erittäin mielekkäinä. He kertoivat toiminnan

antaneen heille ammatillisesti uusia pedagogisia työkaluja, näkemystä ja kokemusta ohjaustyöstä sekä onnistumisen kokemuksia tilanteissa, joissa ohjajasta oli saatu positiivista palautetta tai ohjattavan ongelmiin oli saatu apua.

”Onhan se kiva kun pystyy auttamaan!” (Haastattelu)

Goodie-ohjauksen parhaita puolia oli haastateltavien mukaan mahdollisuus ja kyky auttaa. Haastateltavat myös pitivät ehdottomana edellytyksenä onnistuneelle ohjaustyölle sitä, että Goodie-ohjaajaksi hakeutuva henkilö tekee sen omasta halustaan ja vapaaehtoisesti. Esimerkiksi kiertävää mallia, jossa tiedekunnissa tai laitoksilla kukin vuorollaan toimisi joko Hyviksenä tai GoodiENA ei pidetty millään tavalla suositeltavana.

Sen lisäksi, että haastateltavat kokivat Hyvis- ja Goodie-koulutuksen ja toiminnan antaneen heille ammatillisesti paljon, useat haastateltavat puhuivat myös siitä, miten ohjaustyö oli auttanut heitä näkemään opiskelijoiden hyvinvointia uhkaavat tekijät konkreettisemmin ja selvemmin. Työ ei kuitenkaan ole aina helppoa ja opiskelijoiden hyvinvointia uhkaavien asioiden koko kirjo oli havahduttanut monia ohjaajia. He olivat joutuneet pohtimaan myös omaa jaksamistaan usein hyvinkin rankkojen aiheiden parissa.

”Hyvis- ja Goodie-koulutukset ovat merkinneet minulle henkilökohtaisesti hyvinkin paljon. Että silloin kun tää alko niin, mä halusin heti tarttua tähän. Että se tuntui oikealta. Ja nyt kun mä olen ollut tässä niin se on avannut silmiä. Että olen huomannu, että monet asiat eivät ole niin yksioikoisia, kuin mitä mä olen kuvitellut.” (Haastattelu)

”Meillä aluksi oli se kuvitelma silloin kun me aloitettiin, että me autetaan opiskelijoita vaan opinnoissa eteenpäin ja valmistumaan. Mutta kyllä tässä itse kultakin on suomut tippuneet silmiltä, että miten vaikeita ongelmia nuorilla oikeasti on. [---] Että kyllä me siinä mun työparin kanssa vähän silmiä pyöriteltiin, että ei nää nyt ihan sellaisia tapauksia ole, kun me kuviteltiin.” (Haastattelu)

Keskustelimme haastateltavien kanssa myös työn kuormittavuudesta, ammatillisuuden rajaamisesta ja omasta jaksamisesta. Haastatteluissa nousivat esille riittämättömyyden ja avuttomuuden tunteet, joita lähes kaikki ohjaajat olivat työssään kokeneet. Nämä tunteet nousivat esille esimerkiksi tapauksissa, joissa ohjaaja oli epävarma avun perille menemisestä tai siitä, pystyikö lainkaan auttamaan ohjaukseen tullutta opiskelijaa.

Eräs Goodie-ohjaajia mietityttänyt ammatillisuuteen liittyvä seikka oli oman roolin ja toiminnan aloitteellisuus. Haastatteluissa käy ilmi, että usein miten opiskelija oli hakeutunut ohjaukseen omasta aloitteestaan. Mukana on kuitenkin myös tapauksia, joissa Goodie-ohjaajat olivat itse ottaneet yhteyttä opiskelijaan. Ohjaajat olivat toimineet aktiivisesti ottamalla yhteyttä opiskelijaan huomattuaan, tai kuultuaan kollegoilta opiskelijan hyvinvointiin liittyvistä asioista, kuten seuraavassa tapauksessa.

”Sekin tuli ilmi sillä tavalla, että opiskelijoiden piti tehdä hommia yhdessä ja tämä toinen opiskelija kertoi, että oli pakko palauttaa työ keskeneräisenä, kun

se toinen opiskelija ei tee yhteistyötä. No mä sitten kysyin [kollegalta], että tietääkö se tän tapauksen. No sitten me otettiin yhteyttä opiskelijaan ja kerrottiin, että tämmöstä toimintaa on [---].” (Haastattelu)

Ohjaajat olivat toimineet myös itsenäisesti huomattuaan haasteita opiskelijoiden opinnoissa, kuten seuraava lainaus osoittaa:

”Sitten oli se yksi tyyppillinen Goodie–tapaaminen. Mutta se oli sellainen, että minä otin häneen yhteyttä. Se näytti siltä, että tapahtuu asioita, mutta ihan kummallisia asioita. Niin mä sitten aktiivisesti kysyin ja silloin kävikin ilmi, että kaveri neuvoi ja neuvoi ihan väärin.” (Haastattelu)

Eräs haastateltava totesi haastattelussa, että Goodie–ohjaustyö on kasvattanut hänelle ikään kuin tuntosarvet. Hänen mukaansa ohjaustyön myötä erilaisiin opiskelijoiden oireisiin ja merkkeihin hyvinvointia uhkaavista seikoista on osannut ehkä kiinnittää aiempaa enemmän huomiotaan. Aktiivinen toiminta opiskelijoiden suuntaan edellyttää luonnollisesti joko omien työtehtävien liittymistä kiinteästi opiskelijoiden opintoihin, tai yhteydenottoa kollegoiden tai muiden opiskelijoiden taholta. Haastatteluissa pohdittiinkin, kenen tulisi olla aktiivinen ohjaustapaamisen järjestämisessä. Periaatteessa lähdettiin siitä, että opiskelijan tulisi olla aktiivinen tuen piiriin hakeutuva osapuoli. Perusteluna tälle nähtiin se, etteivät opiskelijat välttämättä ole halukkaita keskustelemaan vieraan ihmisen kanssa ilman omaa aloitettaan.

”Kaksi kertaa minua on pyydetty ottamaan yhteyttä opiskelijaan ja musta tuntuu, että molemmilla kerroilla ne meni pieleen. Niillä opiskelijoilla ei ollut valmiutta puhua siitä asiasta ja sitten kun tämä asetelma on vielä tämmöinen opiskelija – luennoitsija niin sitten multa jäi semmonen, että nyt ei tullut tehtyä hyvää tai ainakaan helpotettua opiskelijan oloa. Musta tuntuis luontevalta, että siitä pidetään kiinni, että opiskelija on se, joka ottaa yhteyttä.” (Haastattelu)

Eräs haastateltava totesikin, että Goodien–toiminnan ja ohjauksen myötä itselle on välillä tullut väärintulkintoja opiskelijoiden hyvinvointiin liittyvissä asioissa, ja ylitulkinnan vaara on aina olemassa. *”Joskus tuntuu, että niitä ongelmia näkee sielläkin, missä niitä ei välttämättä oikeastaan olekaan”*, haastateltava totesi. Toisaalta ohjaajan aktiivista otetta opiskelijoiden suuntaan voidaan perustella sillä, ettei opiskelijoilla ole vielä Goodie–toiminnasta, eivätkä he näin ollen osaa hakeutua ohjaukseen omasta aloitteestaan. Haastatteluissa tuli ilmi useamman kerran, että Goodie–ohjaukseen tullut henkilö oli tullut tapaamiseen nimenomaan kuultuaan ensin opiskelijatovereiltaan kyseisestä toiminnasta.

Eniten haastateltaville kuormitusta aiheuttivat haastavien tapausten kohdalla esille nousseet riittämättömyyden ja avuttomuuden tunteet. Oman ammatillisuuden rajojen neuvottelemista on käsitelty niin Hyvis– kuin Goodie–koulutuksissa, mutta edelleen haastateltavat pohtivat sitä, missä määrin ohjaustyö on terapeutista, muttei terapiaa? Miten rajata opiskelijan ja ohjaajan välistä suhdetta niin, että se pysyy ammatillisena mutta tarpeeksi tuttavallisena. Haastateltavat kertoivakin joutuvansa neuvottelemaan rajoista jatkuvasti, kun erilaiset tapaukset toivat erilaisia haasteita ohjaustyöhön.

”Onnistuneiden Goodietapaamisten onnistuminen riippuu paljolti siitä, että sillä ihmisellä on hyvät valmiudet puhua siitä ongelmasta ja vastaanottaa tukea. Oli semmonen ihan äärimmäinen, että opiskelija kertoi sähköpostissa, että haluaisi keskustella minun kanssani, koska häntä ahdistaa. No sitten hän tuli luokseni, eikä sanonut sanaakaan. Ja sitten siinä istuttuamme varmaan 15 minuuttia ihan hiljaa mä ehdotin, että oletko ajatellut ottaa yhteyttä YTHSn mielenterveyspuolelle. [---] siinä vaiheessa se opiskelija hermostui ja sanoi, että ei helveti en mä mikään hullu ole. Sitä mieltii, että mulla ei ollut minkäänlaisia keinoja vastata tämän henkilön huutoon tai tarpeeseen ja kun hänellä ei ollut mitään keinoja kertoa itse. [---] Että mihin sen rajan vetää, etten mä ala terapoida näitä ihmisiä, kun sitä ei saa tehdä. [---] Että siitä on paljon keskustelut, että missä menee sen keskustelun ja terapian raja ja missä puoskaroinnin ja ohjauksen raja. Käytännössä sitä rajaa ei ole helppo tehdä.” (Haastattelu)

Omasta ammatillisuudestaan ohjaajat käyvät jatkuvaa neuvottelua ja esimerkiksi hankalien tapausten miettiminen vapaa-ajalla oli yleistä haastatelluille. Kaikki eivät näin toki kokeneet ja nekin, joita ohjaustapaamiset stressasivat, olivat keksineet keinoja kuormituksen lieventämiseksi ja säätelemiseen. Eräs haastateltava esimerkiksi kertoi, että he olivat työparinsa kanssa sopineet, ettei Goodie-sähköpostia lueta viikonloppuisin tai lomalla. Asioiden jakaminen toisten Goodie-ohjaajien tai Hyvis -ohjaajina toimivien kollegoiden kanssa kuvattiin kaikkein yleisimpänä keinona mieltä painavien asioiden käsittelyyn.

”En ole tehnyt mitään tietoista päätöstä sen suhteen, että mihin rajaan ammatillisuutta. Ehkä se menee siinä, että yrittää tehdä hommat niin hyvin, että saa yönsä nukuttua. Että ne yöunet kuitenkin säilyy. Että näistä tapauksista voidaan jutella kollegoiden kanssa niin se auttaa. Olen onnesi saanut nukuttua. Että ei ne uneen vaikuta, mutta tuo sellaista lisää ymmärrystä siihen, että mitä se tämä ihmisenä oleminen on.” (Haastattelu)

Yksi ammatillisuuden rajojen neuvottelu sijoittuu työnantajan, eli yliopiston etujen, ja ohjaukseen tulleen opiskelijan hyvinvoinnin rajamaastoon. Goodie-ohjaajat kokivat haastavina sellaiset tapaukset, joissa he näkivät yliopiston edun ja opiskelijan henkilökohtaisen edun menevän tavalla tai toisella ristiin. Tästä aiheesta ohjaajat olivat keskustelleet paljon työnohjauksessa, mutta aihe puhutti myös haastatteluissa monia.

”Tai sitten on niitä, jotka tajuaa puolessa välissä, että mä vihaan [tätä alaa]. Että mä olen ihan väärällä alalla. Että sitten me yritetään neuvoa, että tehdään se kandi valmiiksi ja mietitään sitten. Mutta eihän se ole sitä, mitä yliopisto haluaa, mutta talon etu saa väistyä yksilöllisen edun edeltä. Ethän sä voi pistää sairasta opiskelijaa opiskelemaan tai kieltää opiskelemasta, jos se kerran viikossa luennolla käyminen on se, joka pitää hänet jotenkin pinnalla.” (Haastattelu)

”Niin sitten meillä on näitä opiskelijoita, jotka tekee ehkä sen 5 opintopistettä lukukaudessa, mutta kun se on se asia, joka auttaa sitä pysymään jotenkin

kiinni elämässä. Niin eihän se ole sitä 55, mitä edellytetään, mutta mitä teet.” (Haastattelu)

Myös opiskelijat, jotka hakeutuivat tapaamisiin enemmän kuin suositellut 3 (5) kertaa mietityttivät ohjaajia. Muutamilla ohjaajilla oli kokemusta opiskelijoista, jotka olivat käyneet Hyvis-ohjaustapaamisissa noin kymmenen kertaa. Goodie-ohjauksesta ei vielä lyhyen seuranta-jakson vuoksi voida tietää, olisiko ulkomaalaisilla opiskelijoilla tarvetta pitkittyneeseen ohjausprosessiin.

Goodie-toimintamallissa on myös pyritty huomioimaan työn kuormittavuus ja ohjaajille säännöllisesti tarjotut työnohaukset sekä YTHSn konsultaatiot toimivat haastateltavien mukaan erittäin hyvin paikkoina, joissa niin haastavista kuin hyvistäkin kokemuksista pystyttiin avoimesti keskustelemaan.

4.3 Goodie-toiminnan vahvuudet ja kehittämisen kohteet

Vertaistuki ja verkosto-oppiminen

Goodie-toiminta on hyvä esimerkki nykyaikaisesta jaetusta asiantuntijuudesta (ks. esim. xxxx), jossa asiantuntijuus nähdään usea eri asiantuntijan yhteenliittymänä ja verkostona, ei niinkään yksilön ominaisuutena tai kompetenssina. Sekä Goodie-ohjausmalliin rakennettu ulkopuolisten asiantuntijoiden verkosto, että ohjaajien itsensä muodostama säännöllisesti yhteyttä pitävä ryhmä ovat muodostuneet verkostomaisen asiantuntijuuden tukirangaksi.

Keskinäinen vuorovaikutus ja mahdollisuus jakaa, kysyä ja keskustella Goodie-ohjaukseen liittyvistä asioista nousivat esille kaikissa haastatteluissa. Haastateltavat kertoivat arvostavansa toinen toistensa kokemusta ja osaamista niin kulttuurienvälisen viestinnän kuin ulkomaalaisten opiskelijoiden opiskeluun ja maassa olemiseen liittyvien hallinnollisten asioidenkin näkökulmasta. Haastateltavat puhuivat usein siitä, kuinka merkityksellistä heille olivat muut koulutuksessa olevat ohjaajat ja heidän osaamisensa niin emotionaalisen kuin tiedollisenkin avun puitteissa.

”No sitten voin aina soittaa [ohjaaja toisessa tiedekunnassa], kun hänellä on niin paljon kokemusta näistä kansainvälisistä opiskelijoista.” (Haastattelu)

Että siinä mielessä nämä hallinnollisissa hommissa olevat Goodiet on niin tärkeitä, että me saadaan sieltä niin paljon sitä tietoa. Esimerkiksi nämä tämmöset kotiikuntaoikeudet ja niin edelleen mähän en oikeasti tiedä niistä mitään. [--] Ja sitten onhan sillä se merkitys, että sillä me sitten nähdään toisiamme. Että se on niinkun semmonen porukka, joka kokee niitä samoja asioita.” (Haastattelu)

”Kun puhutaan tiedekuntarajat ylittävästä toiminnasta, niin tavallaan tässä on yhteisellä agendalla eri tiedekunnasta tulevia ihmisiä, niin tästä on sellaisia

mahdollisuuksia ja tietyllä tavalla myös seurauksia tietynlaisen tiedon leviämistä jota on aika lailla vaikea määritellä ja se ei varmasti ihan helposti tapahtuisi niinkään, että ylhäältä päin tulisi joku projekti tai prosessi. Että tässä se syntyy jotenkin spontaanisti. Mitä se sitten kansainvälistämisen kannalta tämä ainakin antaa sellaisen foorumin, jossa sitä ruohonjuuritason tietoa jaetaan.” (Haastattelu)

Oppiminen edellyttää reflektiota ja Goodie-verkostossa omia ja toisten kokemuksia myös käsitellään ohjatusti. Goodie-ohjausmalliin kuuluvat sekä työnohjaus, jossa Goodie-ohjaajat pääsevät keskustelemaan työstään yhdessä, sekä YHTSn konsultaatiot, jossa keskusteluun osallistuu myös psykologi. Molemmat tapaamiset ja keskustelut ovat erittäin merkittäviä tuen ja oppimisen paikkoja kaikille haastatelluille. Työnohjaukselle tyypillistä on vertaistuen ja tiedon jakaminen ohjaajien kesken, josta myös ammennetaan omaan osaamiseen ja ammatillisuuteen.

”Suurin osa tapaamisista on mennyt meidän omien tapausten kanssa. Että saattaa olla, että me käyvään läpi yhtä tai kahta tapausta. Että se työnohjaaja nappaa sellasia mielenkiintoisia ja tärkeitä juttuja niitä meidän kertomuksista. Että se taitava työnohjaaja tarttuu esimerkiksi sellasiin, kun puhutaan jostain tapauksesta mistä saadaan toisiltamme neuvoja ja apua.” (Haastattelu)

”Työnohjukset on tosi hyviä senkin kautta, kun tulee niitä muiden caseja, niin pystyy sitten vähän miettimään, että jos itselle tulisi joskus vastaava eteen. Niin osaa vähän miettiä, että mitäs sitten ja miten sitten toimin. Että semmosta mielikuvaharjoittelua ja sitten kuulee, että miten toisilla on siinä ehdottaa. Että olisihan siinä voinut toimia näinkin. Ja siitä on todella paljon apua.” (Haastattelu)

Tiedollisen jakamisen lisäksi työnohjauksessa, kuin myös YHTSn konsultaatiossa ohjaajat kokivat saavansa paljon emotionaalista tukea ja vahvistusta työlleen. Eräs haastateltava totesi, että erityisesti kuormittavien tai tavalla tai toisella haastavien tapausten kohdalla kokemusten jakaminen auttaa. *”Onhan se mukava, tai ei siis mukava, mutta helpottaa kun tietää, että ihan samanlaisia tunteita ja ajatuksia niillä muillakin on”*, hän totesi.

YHTSn konsultaatiossa keskusteluihin osallistuu myös psykologi, jolla on tietoa mielenterveydellisistä ongelmista ja niiden kohtaamisesta, sekä hoitoon ohjauksesta, mutta myös käytännön neuvoja, miten mahdollisesti toimia erilaisissa tilanteissa. Lisäksi haastateltavat olivat saaneet tietoa opiskelijan hyvinvointiin liittyvästä lainsäädännöstä ja mahdollisesti sairaan opiskelijan hoitoon ohjauksesta. YHTSn konsultaatioissa keskusteltiin haastateltavien mukaan myös ohjaajien mieltä painavista kysymyksistä ja esimerkiksi avuttomuuden ja riittämättömyyden tunteista haastavien koettujen tapausten kohdalla. Kuten eräs haastateltava totesi, myös *”asioiden suhteuttaminen ja ongelmien vakavuuden arviointi”* onnistuu paremmin ammattipsykologin avustuksella.

Osa verkostomaista työssäoppimista on myös laitoksilla ja tiedekunnissa toteutunut ohjaajien työparityöskentely. Työpari tarkoittaa kahden tai useamman Hyviksen ja Goodien toimimista

samassa tiedekunnissa. Usein henkilöt toimivat vielä hieman eri tehtävissä osan toimiessa hallinnollisissa tehtävissä, osan tutkimus- ja ohjaustehtävissä. Työparityöskentelyä pidettiin haastateltavien keskuudessa erittäin toimivana ja vertaistuki omalla laitoksella tai tiedekunnassa koettiin ehdottoman tärkeänä sekä tiedon hankkimisen, mutta myös vaikeampien tapausten ratkaisemisen ja oman jaksamisen näkökulmista.

”Niin mä olen myös sitten tän toisen [---] kanssa näistä puhunut, kun hänellä on se sama vaihteluvollisuus. Että se on kyllä hyvä, kun tietää, että aina on se toinen, jonka kanssa pystyy puhumaan.” (Haastattelu)

Useamman Goodien toimiminen yhdessä mahdollisti myös toimintatavan, jossa esimerkiksi kokeneempi Hyvis- ja toimintaa aloitteleva henkilö toimivat yhdessä. Tällainen epävirallinen mentorointi ja työparin tukeminen voivat olla myös esim. englannin kieltä alussa arastelevalle ohjaajalle todella tärkeitä kokemuksia.

”Että työparina toimiminen on todella hyvä juttu. Että siinä se toinen voi keksiä ratkaisun, kun toinen vielä miettii. [---] Ja hallintohenkilökunta ehdottomasti mukana kun ne tietää jo niitä asioita. Ei ole mitään järkeä lähteä kouluttamaan opetushenkilökuntaa sellaisiin asioihin, joita toiset jo tietää jo tehtäviensä puolesta muutenkin. Ja toisin päin, kyllä tää meidän tapaus osoitti, että myös opetushenkilökunta on hyvä olla mukana. Opettaja pystyy näkemään siinä arjessa, jos asiat ei ala sujua, Ja sitten joskus sä voit jonkun asian hoitaa jo viidessä minuutissa siinä opetuksen jälkeen.” (Haastattelu)

Verkostomainen oppiminen oli hyödyttänyt siis yksilöitä, mutta haastatteluissa nousivat esille, kuinka Goodie-toiminnasta oli ollut hyötyä koko yhteisöllekin. Useat haastatelluista Goodie-ohjaajista kertoivat, kuinka sekä Hyvis- että Goodie-toiminnan myötä koko laitoksen tietoisuus ohjauskäytänteistä oli lisääntynyt. Laitoksilla oli herätty huomaamaan, millaista ohjausta heillä on ja mitä toisaalta ehkä puuttuu. Niin Hyvis- kuin Goodie-toiminnankin ansiosta myös muun henkilökunnan tietoisuus opiskelijoiden hyvinvointia uhkaavista ja tukevista asioista on kasvanut.

”Opetushenkilökunnalle on ollut apua siitä, että he nyt tietää mistä voi saada apua. He tajuavat nyt, mitä se todellisuus on. Että YTHSn jonot on kolme kuukautta ja että se kahden viikon lisäaika tehtävän palauttamiseen ei välttämättä riitä ratkaisemaan sen opiskelijan ongelmaa. On tietoa siitä, miten me voidaan tukea pienillä jutuilla esimerkiksi lukihäiriöitä ja miten voidaan auttaa, eikä silleen, että tämä tehdään kaikki samalla tavalla, niin kun ennen on tehty. ” (Haastattelu)

”Goodien myötä ainakin näistä asioista on puhuttu enemmän ja nytten tässä näkyy. Se on yksi merkitys sillä [Goodie] koulutuksella ja työnohjauksella, että kun siellä on niitä, joilla on paljon kokemusta näistä asioista ja ne on kertoneet, että tämmösiä ja tämmösiä asioita on tullut vastaan, niin mä olen miettinyt, että kuka meillä hoitaa näitä asioita. Ja mä olen sitten mennyt kysymään, että

hei kukas meillä hoitaa tämmösiä, jos tulee. Ja mä luulen, että se on nyt sitten tuonut jotain struktuuria. Ja mä luulen, [---] että ymmärrettiin, että jotain tällaista pitäisi tehdä.” (Haastattelu)

Tieto siitä, kuka ohjaa mihinkin, tai kenellä on tarvittava tieto esimerkiksi ulkomaalaisten opiskelijoiden maassa oleskeluun liittyvissä kysymyksissä voi sujuvoittaa koko laitoksen ohjaustoimintaa. Edelleen kuitenkin myös peräänkuulutettiin koko tiedekunnan ja laitoksen vastuuta opiskelijoiden ohjauksesta ja yliopistoon uutena tulevien käytänteisiin opastamisesta.

”Myös muun henkilökunnan herääminen esimerkiksi opiskelumenetelmistä auttaisi jo kovasti ja helpottaisi Goodien tehtäviä. Siis se, että kun mehän toimitaan, niin kun me ollaan aina toimittu, mutta eihän se ulkomaalainen opiskelija ymmärrä, mitä häneltä vaaditaan. Eikä ymmärrä, mitä opintopiste tarkoittaa. Opinto-ohjausta tarvitaan. Mitä luennoista ja demoista pitää suorittaa ja miten? Mihin harjoitustyöt palautetaan? Haluatko lähdemerkinnät ja niin edelleen. Moni opettaja olettaa, että opiskelijat tietää.” (Haastattelu)

Haastatteluissa nousi esille myös seikkoja laitosten ohjaukäytänteissä, joista harvemmin ääneen puhutaan. Muutamissa tapauksissa ongelmana oli esimerkiksi opiskelussa ilmaantuneiden hankaluuksien paljastumisen pelko ja opiskelijoiden huolta kasvojen menettämisestä esimerkiksi mielenterveydellisten ongelmien paljastuessa haluttiin helpottaa. Samalla kuitenkin todettiin, että Goodie-ohjauksesta huolimatta tietty kilpailullisuus ja menestymisen paine ovat myös yliopiston tätä päivää.

”Musta on nähtävissä jo sellasta, että silloin aluksi opiskelijat pelkäs sitä leimaa, että jos sulla on joku ongelma. Mutta nyt ne kertoo paljon helpommin. Ja ulkkarit pelkää sitä vielä enemmän. He pelkää semmosta mustaa listaa. Että jos sanot ongelmista, niin sua ei haluta graduryhmiin. Ja jopa semmosta, että jos säe kasta tentistä saat huonon arvosanan, niin sä joudut sille listalle, etkä koskaan saa hyvää arvosanaa. [---] Ja onhan meillä tämmönen systeemi. Jos sä olet maisterivaiheessa, ni kyllähän sua siinä tsekataan koko ajan, että olisko susta jatko-opiskelijaksi. Ja koska se jatko-opintojen aika on neljä vuotta, niin eihän siinä ole aikaa käydä jotain burnouttia tai kärsiä mistään mielenterveysasioista. Ja koska se on meriittiä ohjaajalle, totta kai ohjaaja miettii, että kannattaako sua ottaa, että onko siinä risti, että sä sairastut. [---] Että sehän on reaalia maailmaa. [---] Että mehän ollaan Suomessa hirveen tasa-arvosia. Olevinaan.” (Haastattelu)

Goodie-ohjausmallin haasteet

Haastateltavat olivat kaikki täysin yksimielisiä siitä, että Goodiena voi toimia ainoastaan henkilö, joka haluaa auttaa ulkomaalaisia opiskelijoita ja tukea heidän hyvinvointiaan. Heidän mukaansa

Goodie-toiminnan tulee ehdottomasti perustua vapaaehtoisuuteen, mutta se on nähtävä osana työtehtäviä ja resursoitava sen mukaisesti. Riittävästä resursseista keskusteltiin lähes kaikissa haastatteluissa. Osa koki, että heille varatut resurssit riittivät hyvin Goodie-ohjausten tekemiseen. Samaan aikaan oli kuitenkin myös tapauksia, joissa annetut resurssit koettiin riittämättömiksi. Tämä osaltaan heijastui myös pohdintoihin laitoksen ja tiedekunnan sitoutumisesta Goodie-toimintaan.

”Mutta tässä Goodie-toiminnassa se oikeasti näkyy, että niistä kv-opiskelijoista oikeasti välitetään. Tosin, eihän se edelleenkään näy siellä mun työsuunnitelmassa, kun ei se vähennä sitä mun opetusta tunnin tuntia. Sen jälkeen, kun pilotti loppu niin kontaktiopetukset vähennykset hävisivät kokonaan. Että siinä vaiheessa kun pilotti loppu, niin meidän resurssit riisuttiin pois, vaikka työ jatkuikin samanlaisena. Että tämmönen ristiriita tässä on. Että jos rahaa olisi, niin kyllähän se konkreettinen työ kompensoidaan kunnolla. Että mulla menee nyt opetuksen suunnittelusta nämä tunnit, eikä opetuksesta. Ja se ei ole musta oikein. Tää on tämmönen hieno järjestelmä josta paljon puhutaan, mutta me ketkä sitä ihan konkreettisesti tehdään, niin ainakin osittain ihan omasta selkänahastahan se revitään.” (Haastattelu)

”No mähän teen sitä ihan samaa työtä, mitä mä olen aina tehnyt. Nyt sillä vaan on virallinen nimi ja sitä on tuplasti enemmän. Eikä multa kyllä ole mitään [tehtäviä] poiskaan otettu tän takia.” (Haastattelu)

Goodie-pilotin osalta on todettava, että ohjausten määrä vaihteli suuresti mukana olleiden tiedekuntien välillä. Mukana oli tiedekunta (LT), jossa seurantajakson aikana oli kaksi ohjaustapaamista ja samaan aikaan kasvatustieteellisessä tiedekunnassa tapauksia oli 10. Toki tiedekunnat ovat eri kokoisia ja opiskelijamääriltäänkin erilaisia. Resurssikeskusteluun liittyen on ymmärrettävää, että tiedekunnissa ja laitoksilla, joissa ohjauksia oli määrällisesti vähemmän, nykyiset resurssit tuntuivat hyvinkin riittävän toiminnan ylläpitämiseen.

Puhuttaessa resursseista on kuitenkin syytä huomauttaa, että syksyn 2016 aikana Goodie-ohjausten määrä on noussut huomattavasti. Tutkimuksen tarkasteluajanjaksona 1.1. 2016 – 30.9.2016 ohjaustapaamisia oli kertynyt siis 24 mutta vuoden 2016 loppuun mennessä Goodie-ohjauksia oli kertynyt yhteensä jo 40. Lisäystä oli tullut kaikkien pilotissa mukana olleiden tiedekuntien Goodie-ohjausten määrään. Tapaamisten lisääntyminen selittynee Goodie-ohjaukseen liittyvän tiedon leviämisestä opiskelijoiden keskuudessa. Asia nousi esille jo Goodie-ohjaajien haastatteluissa, joissa ohjaajat kertoivat monien opiskelijoiden tulleen tapaamiseen vasta kuultua Goodie-ohjausmallista opiskelukavereiltaan. Kuten eräs haastateltava totesi, *”syksyllä ei ollu oikeastaan ollenkaan [ohjauksia], mutta sitten keväällä tuli enemmän. Ehkä siksi, että tieto kulki kuitenkin. [---] mutta sitten kun ne opiskelijat kokee ja kokeille, niin sitten ne alkaa tietää paremmin. [---] ja nyt sitten alkaa ehkä tulla enemmän.”*

Kaikkiaan tiedotusta Goodie-toiminnasta kaivattiin lisää. Eräs haastateltava tosin totesi myös, että *”jos tätä nyt aletaan kauheasti mainostaa ja sitten niitä tulee ovista ja ikkunoista, niin sitten meillä ei kyllä resurssit enää riitä kunnolla.”*

Paikoin niukkoina koetuista resursseista huolimatta suurin osa haastatelluista koki, että heidän työtään arvostettiin laitoksilla ja tiedekunnissa. Joidenkin haastateltavien mukaan tiedekunnissa ja laitoksilla saattoi olla kuitenkin myös niitä, joiden mielestä Hyvis- ja Goodietoiminta on toissijaista toimintaa opetuksen ja tutkimuksen rinnalla. Osa Goodie-ohjaajista koki, että ohjaustyöhön liittyen heille oli esitetty kysymyksiä sen tarpeellisuudesta. ”[K]ysytään, että onko tämä nyt oleellinen osa sinun työtäsi? [---] niin se [Hyvis- tai Goodie-ohjaus] nähdään sellasena helposti poistettavana asiana. Että olisi kiva, jos työ työsuunnitelmissa tai työnkuvassa olisi sellainen selkeä varaus tälle toiminnalle. Ja myös että se nähtäisi paitsi tiedekuntatasolla, niin koko yliopiston tasolla semmosena arvokkaana toimintana ”, totesi eräs haastateltava.

Useat myös Hyvis- toiminnassa mukana olleet Goodie-ohjaajat kertoivat, että Hyvis -toimintaan liittyvän tiedon lisääntyminen henkilökunnan keskuudessa oli auttanut ennakkoluulojen hälventämisessä ja toiminnan tarpeellisuuden näkemisessä. Tiedon ja kokemuksen karttuessa haastateltavilla oli konkreettisia esimerkkejäkin siitä, kuinka suhtautuminen koko tiedekunnassa ja laitoksilla oli muuttunut, kun laitoksilla myös nähtiin, mitä hyötyä toiminnasta oli koko yhteisölle.

”Silloin kun Hyvis-toiminta alkoi, niin silloin oli epäilyä ilmassa. Mutta aika pian se karisi pois. Ja se liittyi siihen, että onko tämä nyt jotain paapomista. Ja siitä kuuli sitten huonoja vitsejä. Mutta ne oli aika vähäisiä ja ne karisivat aika nopeasti pois. Ja meillä on tuo opetuksen kehittämisen iltapäivä kaksi kertaa, ja mä olen siellä raportoinut Goodie- ja Hyvis -toiminnasta. Ja se on otettu ihan hyvin vastaan. Sen jälkeen on alkanut tulla henkilökunnalta tällaisia yhteydenottoja, että nyt olisi yksi opiskelija jolla on jotain. Ja sitten se on alkanut sujua ihan hyvin. Osa on varmaan tyytyväisiä, että täällä on joku joka tätä tekee niin se on pois itseltä. Että kyllä se suhtautuminen on aika hyvää.” (Haastattelu)

Koko Goodie-toiminnan kehittämistä ajatellen haastateltavat peräänkuuluttavat edelleen resursseja sekä itse toiminnalle mutta myös siitä tiedottamiselle.

”Tälle toiminnalle tarvitaan koko yliopiston tuki ja siihen tarvitaan resursseja, että tätä toimintaa tehdään näkyväksi ja tiettäväksi laitoksilla ja tiedekunnissa. Että mä en usko, että puoletkaan meidän henkilökunnasta oikeasti tietää, mistä tässä on kyse. Tai että niillä olisi mitään käsitystä siitä, millaisia ongelmia ja haasteita tämän päivän opiskelijoilla oikeasti on.” (Haastattelu)

Kaikkiaan Goodie-ohjausta pidetään erittäin hyvän toimintamallina haastateltujen ohjaajien mielestä. Taloudellisesti tiukkoinakin aikoina toimintaan kannattaa heidän mukaansa sijoittaa ja panostaa niin tiedekuntien kuin koko yliopistonkin tasolla. Mutta haastateltavien mukaan on vielä paljon tehtävää niin laitos-, tiedekunta- kuin koko yliopistonkin tasolla. Kuten eräs haastateltava totesi, välittäminen kaikilla tasoilla hyödyttää koko yhteisöä.

”Onneksi meillä suhtaudutaan meidän opiskelijoihin aikuisina vastuullisina ihmisinä. Mutta onhan se pelkästään inhimillistä, että koetaan semmosta

niinkun vastuuta sen ihmisyksilön kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista ja kehittämisestä. [---] Ja jos vaikka miten mennään eurot eellä, niin onhan se pitkälläkin aikavälillä koko talon etu, että meillä opiskelijat viihtyy, että ne valmistuu ja että ne kykenee opiskelemaan!” (Haastattelu)

Koko yliopiston tasolla Goodie-toiminnan koettiin linkittyvän vahvasti koko yliopiston kansainvälistymiseen. Yhtäällä ohjausmallia pidettiin vahvana kilpailuvalttina, joka kertoo ulkomailla opiskelua harkitsevalle potentiaaliselle hakijalle, että Jyväskylän yliopistossa välitetään opiskelijoista ja että täällä on tukea tarjolla, mikäli sitä sattuisi tarvitsemaan. Toisaalta koettiin, että myös tiedekunnissa ja laitoksilla voidaan tehdä paljon opiskelijoiden hyvinvoinnin eteen erityisesti opiskeluun ja opinto-ohjaukseen liittyvissä kysymyksissä. Goodie-ohjaajan rooli tässä kehitystyössä voi olla erittäin keskeinen. Goodie-ohjausmalli perustuu toimivaan asiantuntijaverkostoon, jossa tietoa esimerkiksi muualla toimivista hyvistä käytänteistä jaetaan. Goodie-ohjaaja on linkki asiantuntijaverkoston ja tiedekuntien ja laitosten välillä.

”Nyt kun kansainvälistyminen lisääntyy, niin meidän täytyy oppia tietämään niitä käytänteitä miten muissa yliopistoissa opiskellaan. Että tämä toiminta mahdollistaa sen., ettei pyörää tarvitse keksiä kokonaan uudelleen. [---] Voitaisi sitten pohtia, että mitä se meillä tarkoittaa. Tai miten sitten se opiskelija, joka koki että meidän opiskelu on täysin leväperäistä kun täällä saa valita ihan mitä vaan eikä henkilökunta kannu vastuuta mistään. Hänelle meidän toiminta näytti vastuuttomalle, kun häntä ei oikeasti opastettu tähän systeemiin. Että meillä hommat menee vielä vähän niin, että tulkaa vaan tänne ja alkakaa tekemään niin kyllähän ne asiat siitä sitten selviää. Mutta toivotaan, että asiat tästä vähän kehittyy.” (Haastattelu)

Kaikkiaan koulutettujen Goodie-ohjaajien asiantuntemusta ja kertynyttä osaamista katsottiin voitavan hyödyntää entistä enemmän erilaisissa kulttuurienvälisissä neuvottelutilanteissa. Goodie-ohjaajat yhdessä muun asiantuntijaverkoston kanssa voivat tulevaisuudessa olla korvaamaton apu tilanteissa, joissa neuvotellaan maksavien asiakkaiden odotusten, toiveiden ja vaatimusten sekä suomalaisen korkeakoulujärjestelmän edellytysten, toimintamallien ja oletusten ristipaineissa.

4.4 Näkemyksiä Goodie-koulutuksesta ja sen kehittämisestä

Kaikki haastatellut olivat osallistuneet sekä Hyvis-koulutukseen että Goodie-koulutukseen. Useat haastateltavat kokivat haasteellisena tarkastella näitä kahta koulutuksen osaa erillisinä. Kovinkaan paljon haastateltavat eivät nimenneet selkeitä kehittämisen kohtia koulutuksessa, vaan kokivat sen vastanneen hyvin heidän tarpeitaan.

Tulevaisuuden Goodie-ohjaukseen hakeutuvien koulutettavien osalta pohdittiin esimerkiksi vapaaehtoisuuden merkitystä koulutukseen hakeutumisessa. Ohjaajat olivat yksimielisiä siitä,

että ohjaustyön tulee pohjautua vapaaehtoisuuteen. Toiminnan keskeisenä toimintaperiaatteena on matalan kynnyksen auttamistyö, jolloin ohjaajan tulee kaikin mahdollisin tavoin kyetä viestimään ja toimimaan tätä tavoitetta toteuttaen.

Vapaaehtoisuuden lisäksi haastatteluissa pohdittiin omakohtainen kansainvälisen kokemuksen merkitystä Goodie-työssä. Moni haastateltava totesi, ettei omakohtainen kansainvälinen kokemus tai opetus- ja ohjauskokemus ulkomaalaisten opiskelijoiden parista auttoi todella paljon Goodie-ohjauksessa. Aiemmasta kokemuksesta katsottiin olevan huomattavaa hyötyä sekä tiedollisesti, että emotionaalisella tasolla pyrittäessä ymmärtämään ulkomaalaisten opiskelijoiden tilannetta vieraassa maassa.

”Se, että on omakohtaista kokemusta erilaisista kulttuureista helpottaa hommaa huomattavasti. Koska mä olen itse ollut [useissa maissa] ja vähän aikaa [maa x] että sitten kun jotenkin siinä on jotain semmosia tuntemuksia, joita tunnistaa, että itekin koki. Että siellä [---], kun teki mieli hakea kaupasta pari pulloa viiniä ja haukkua koko tää maa ja kansa. Kun oli niin turhaunut siihen, ettei tiedä miten asiat toimii. Vaikka se on hyvin samankaltainen eurooppalainen maa, mutta kun et tiedä miten ne käytännön hommat hoituu. Niin ajatella sitten, kun tulee vielä kauempaa ja on niitä eroja melkein kaikessa, ei vaan siinä, miten saat arkipäivän asiat toimimaan. [---] Niin sitten se on jollain tavalla käyty sen kulttuurin kanssa niin kummalaisia asioita [---], että ei tiedä itkistkö vai nauraisko vai molempia yhtä aikaa.” (Haastattelu)

Aiempi kokemus oman laitoksen ulkomaalaisten opiskelijoiden kanssa nostettiin myös haastatteluissa esille siksi, että opiskelijoiden koettiin olevan helpompi tulla keskustelemaan henkilölle, jonka kasvot olivat entuudestaan tutut. Kaikkein eniten haastatteluissa esille nousi kuitenkin ulkomaalaisten opiskelijoiden opintoihin ja maassa oleskeluun liittyvän hallinnollisen tiedon olemassaolo ja kokemus näiden asioiden hoitamisesta käytännön tasolla. Kuten eräs opetustehtävissä toimiva haastateltava totesi: *”nämä hallinnollisissa hommissa oleva Goodiet on niin tärkeitä, että me saadaan sieltä niin paljon tietoa. Esimerkiksi nämä tämmöset kotikuntaoikeudet ja niin edelleen. [---] Kun siellä on niin paljon sitä hallinnollista haastetta näiden kansainvälisten opiskelijoiden kanssa.”*

Goodie-koulutuksen kehittämiseksi haastateltavat eivät nimenneet mitään yksittäistä asiaa tai kokonaisuutta. Keskustelimme jokin verran koulutuksen eri sisällöistä. Erityisen toimivina ja tarpeellisina aiheina pidettiin yhteistyöverkoston esittelyä ja verkoston eri toimijoiden tapaamista. Tämän lisäksi erilainen kulttuurinen tietous (kulttuurispesifi tieto vs. stereotypiat) keskustelutti haastatteluissa. Kulttuurispesifillä tiedolla tarkoitetaan tässä yhteydessä esimerkiksi kansallisista kulttuureista olemassa olevaa kokemustietoa.

”Kulttuurispesifistä tiedosta voisi kuitenkin olla hyötyä ja tässä meidän ryhmässä mä olen miettinyt, että kun meille on tullut paljon näitä aasialaisten hierarkioita vastaan. Ja joillakin meidän jatko-opiskelijolla on hankalia paikkoja tän hierarkian kanssa.” (Haastattelu)

Kaikkiaan tietoon erilaisista kansallisista kulttuurista traditioista ja toimintamalleista suhtauduttiin kaksijakoisesti. Toisaalta tieto esimerkiksi kiinalaisten hyvin hierarkkiseen opettajien ja opiskelijoiden välisestä suhteesta koettiin hyödyllisenä, mutta samaan aikaan pelättiin yleistyksiä ja ennako-oletusten vuorovaikutusta ohjaavaa vaikutusta.

”Kulttuurispesifi tieto koulutuksessa on vähän kaksiippunen juttu, koska jotkut sellaiset isot linjat on ihan hyödyllistä tietoa. Mutta jottei sei nyt olisi liian stereotyyppistä tietoa, ja eihän sitten kuitenkaan ihan kaikki jostain tietystä kulttuurista olevat ole samanlaisia ja käyttäydy samalla tavalla. Ettei se isokostu liikaa mieleen. Mutta kyllä niistä voi kuitenkin olla hyötyä.”
(Haastattelu)

Kulttuurispesifin tiedon haasteita kuvattiin useissa haastatteluissa, josta seuraava esimerkkikin on:

”Ja erityisesti tuon kulttuurin kanssa olen yrittänyt välttää ennako-oletuksia, ettei menisi sitten pieleen. Että vaikka sitten täällä on näitä muslimieji, niin sitten on niitten kanssa mennyt syömään ja on vaikka hernekeittoa ja on tarkkaan selvittänyt, että mistä on tehty ja onko lihaa. Ja sitten ne vaan ottaa naureskellen sitä ja kyselee, että ai näin siihen pitää laittaa tätä sinappia. Että sitä on luullut tietävänsä, miten muslimit käyttäytyy, mutta sitten ne onkin ihan tavallisia nuoria ihmisiä eikä niiden elämää rajaa mikään uskonto sen enempää kuin mun tapakristillisyyteni rajoittaa minua.” (Haastattelu)

Muista sisällöistä hyvin muistettiin esimerkiksi ohjaajan ja ohjattavan välisen suhteen käsittely ja pohdinta. Konkreettisia parannus tai muutosehdotuksia ohjaajilta ei haastatteluissa tullut. Eräs seikka, johon on kuitenkin syytä kiinnittää huomiota, on Goodie-koulutukseen hakeutuvien ohjaajien kyky sitoutua koulutukseen. Osaltaan haastateltujen kykenemättömyyttä vastata koulutuksen kehittämistä koskeviin kysymyksiin voi selittyä sillä, että he eivät olleet osallistuneet kaikkiin koulutuksen osiin tai tapaamisiin. Jatkossa olisi siis syytä kiinnittää huomiota myös siihen, että koulutuksen eri osa-alueet olisivat mahdollista ottaa haltuun ilman fyysisistä paikalla olemista mahdollisesti monimuotokoulutuksena.

5. Pohdinta

Goodie-ohjaukseen hakeutuneiden ulkomaalaisten opiskelijoiden tuen tarpeet olivat hyvin pitkälle linjassa aiempien ulkomaalaisten opiskelijoiden hyvinvointia ja uuteen kulttuuriseen ympäristöön sopeutumista tarkastelevien tutkimusten kanssa, joiden mukaan keskeisimmät tuen tarpeet liittyvät uuden opiskelukulttuurin normien ja toimintamallien omaksumiseen, stressinhallintaan, sosiaalisiin suhteisiin liittyvät tekijät, kuten yksinäisyys sekä menestymisen paineet (ks. esim. Russell, Thomson & Rosenthal 2008). Tämän tutkimuksen tulokset osoittavat, että usein tuen tarpeet ja syyt hakeutua Goodie-ohjaukseen eivät olleet yksiselitteisiä, vaan ohjaajat olivat useimmissa tapauksissa merkanneet raportteihin useampia syitä tapaamiselle. Useimmin Goodie-ohjaukseen hakeutuneiden haasteet olivat liittyneet opintoihin (kielitaito,

ajanhallinta, opiskelutaidot, opiskelunkäytännöt), mutta hyvin usein nämä seikat nivoutuivat myös esimerkiksi taloudellisiin huoliin, koettuun stressiin ja suoriutumispaineisiin. Seuravaksi useimmin ohjausraportteihin tapaamisen syiksi oli merkitty sosiaaliset suhteet sekä stressinhallinta ja jaksaminen. Opiskeluun liittyvät haasteet olivat usein linkittyneitä erilaiseen toimintakulttuuriin ja epävarmuuteen siitä, mistä ja keneltä opiskelija voisi kysyä apua esimerkiksi tiettyjen opintoihin liittyvien tehtävien tekemisessä. Ongelmat liittyen opiskelun käytänteisiin ja toimintamalleihin yliopistokontekstissa tulkittiin osaksi kulttuuriseksi eroiksi, osaksi tiedon puutteeksi.

Aineisto osoittaa, että opiskelijoiden hyvinvointia uhkaavat asiat vaihtelivat paljon niin sisällöltään, laajuudeltaan kuin ratkaistavuudeltaankin. Goodie-ohjaajat olivat yllättyneitä joidenkin opiskelijoiden tuen tarpeiden vakavuudesta ja tilanteista, joissa suoran tuen tarvitsija ei ollutkaan opiskelija itse, vaan ongelmat liittyivät esimerkiksi opiskelijan läheisen henkilön terveydentilaan tai elämäntilanteeseen. Haastavimpina koettiin tilanteet, joissa esimerkiksi aiemmat mielenterveydelliset ongelmat olivat aktualisoituneet uuteen ympäristöön muuttamisen myötä, sosiaaliset verkostot puuttuivat esimerkiksi pitkien maantieteellisten välimatkojen johdosta tai henkilön kapasiteetti ja kyky puhua ongelmistaan oli joko puutteellisesta kielitaidosta johtuen tai muuten heikko. Goodie-työ koettiin antoisana, sillä ohjaajat raportoivat myös onnistumisen kokemuksistaan ohjaustyössä. Ohjauksessa käyneet opiskelijat olivat saattaneet kiittää ohjaajaa myöhemmin. Myös ohjaajien vaikeina pitämissään tapauksissa opiskelija oli saattanut tapaamisen päätteeksi kiittää ohjaajaa kuuntelemisesta ja avusta, jota koki saaneensa.

Ohjaajat kuvaavat Goodie- ja Hyvis -toiminnan ympärille rakentunutta verkostoa tavalla, joka vastaa hyvin nykyaikaisen verkostomaisen oppimisen ja ammatillisuuden kuvaa. Verkostomaisessa oppimisessä oppiminen tapahtuu toisilta ja yhdessä, tietoa jaetaan ja rakennetaan luontevasti ja toisten ammattitaitoa arvostaen. Goodie-ohjauksen myötä tieto kansainvälisten opiskelijoiden hyvinvointiin liittyvistä asioista on levinnyt ja tullut osaksi ohjaajien ammattiosaamista. Jokaisen Goodie-ohjaajan ei tarvitse olla tietoisia kaikista ulkomaalaisten opiskelijoiden hyvinvointiin liittyvistä kysymyksistä, kun heillä on asiantuntijaverkosto käytettävissään. Esimerkiksi hallinnollisten kysymysten ja opintoihin muuten liittyvien kysymysten pohtimista nimenomaan eri ihmisten ja eri alan asiantuntijoiden kanssa kuvattiin laajasti haastatteluissa. Goodie-toiminta on esimerkki siitä, kuinka yhdessä eri alan asiantuntijat muodostavat kokonaisuuden, joka on enemmän kuin yksilöidensä summa. Goodie-verkoston kautta syntynyt asiantuntemus ei ole ainoastaan Goodie-ohjaajien käytettävissä, vaan ohjaajat kuvasivat haastatteluissa sitä, kuinka kertynyttä tietoa oli hyödynnetty laajemminkin heidän edustamallaan laitoksilla ja tiedekunnissa. Verkostomaisen toiminnan edellytyksinä ovat yhteiset tapaamiset, työnohjaus ja YTHS:n konsultaatiot, jotka palvelivat hieman eri tarkoituksia, mutta jotka koettiin molemmat yhtä merkityksellisinä. Haastateltavat kokivat saavansa todella paljon sosiaalista tukea toisiltaan. Heidän kokemuksensa oli, että työpari, joka edustaa ns. toista henkilöstöryhmää (opettaja, jos itse on hallintohenkilöstöön kuuluva ja päinvastoin) on paras mahdollinen tuki sekä oman työssäoppimisen ja ammatillisuuden kuin opiskelijan hyvinvoinninkin näkökulmasta.

Haastateltavat keskustelivat jonkin verran toimintaan varatuista resursseista ja erityisesti tilanteissa, joissa ohjauksia oli paljon, resurssien riittämisestä myös jatkossa jouduttiin keskustelemaan. Vaikka Goodie-toiminnasta on pyritty tiedottamaan mahdollisimman laajasti, tieto Goodie-ohjauksesta etenee nyt lähinnä puskaradion kautta. Näyttäisi siltä, että ohjaustarve lisääntyy lähitulevaisuudessa, kun opiskelijat kuulevat tovereiltaan, että tällaista toimintaa on olemassa. Myös omakohtaiset hyvät kokemukset toimivat usein rohkaisuna muille ja sen tiedon levitessä on niin Goodie-pilottiin osallistuneiden ohjaajien kokemusten kuin kansainvälisen tutkimuksenkin valossa varauduttava lisääntyviin ohjausmääriin (Olivas & Chi-Sing 2006; Russell, Thomson & Rosenthal 2008). Myös syksyllä 2016 tämän tutkimuksen seurantajakson jälkeen muutamassa kuukaudessa kertyneet 16 ohjaustapaamista antaa saman suuntaisia viitteitä.

Käytännössä pilotissa mukana olleiden ohjaajien kokemukset ovat osoittaneet, että tiedekunnissa ja laitoksilla olisi hyvä olla Goodie-ohjaajia sekä hallinnollisista asioista vastaavien kuin opetushenkilökunnankin edustajista. Opetushenkilöstöön kuuluvien toimimista Goodie-ohjaajina puoltaa se, että tällöin opettaja on mahdollisesti jo tuttu kasvo opiskelijalle opinnoista. Tämä puolestaan madaltaa kynnystä tulla keskustelemaan omista huolista. Toisaalta, ja erityisesti ulkomaalaisten opiskelijoiden kohdalla, on huomioitava se, että opiskelijat voivat arastella omista huolista puhumista opettajalle, jota pidetään usein auktoriteettina. Monissa kulttuureissa henkilökohtaisten huolien kertominen esimerkiksi luennoitsijalle ei ole sosiaalisesti hyväksyttävää. Ja vaikka opiskelijalla on kerrottu, että Suomessa se on ihan hyväksyttävää, voi opiskelija silti kokea asian haastavana. Haastateltavat nostivat esille myös ne tilanteet, joissa mahdollinen Goodie-ohjaaja on myös opettaja, joka arvioi opiskelijan suoritusta opinnoissa voi olla eettisesti hankalaa. Haastatteluissa tuli esille huoli siitä, että esimerkiksi opiskelija, joka haaveilee jatko-opinnoista Jyväskylän yliopistossa ei välttämättä halua mahdollisen väitöskirjaohjaajansa tietävän, mikäli hänellä on esimerkiksi mielenterveydellisiä ongelmia tai muita haasteita opintojensa suhteen.

Eräs seikka, joka kiinnittää huomiota sekä Goodie-raporteissa että ohjaajien haastatteluissa liittyy Goodie-ohjauksen rajoihin. Kenelle Goodie-ohjaus ja siihen suunnatut resurssit ovat tarkoitettu ja miten yliopiston tulisi tähän jatkossa suhtautua. Nykyisellään ohjaajat eivät ole käännittäneet oveltaan pois esimerkiksi jatko-opiskelijoita tai vaihto-opiskelijoita, vaan sekä raporteissa että haastatteluissa käy ilmi, että tässäkin tutkimuksessa tarkastelussa olevista tapauksista useat ovat muita, kuin ulkomaalaisia tutkinto-opiskelijoita. Erityisesti muutoin kuin työsuhteessa olevat jatko-opiskelijat koettiin ryhmänä, jolle vastaavaa ohjausta tulisi tarjota. Tätä perusteltiin sillä, että jatko-opiskelijat työskentelevät usein paljon itsenäisemmin ja osallistuvat vähemmän erilaiseen ryhmäopetukseen (luennot yms.) verrattuna kansainvälisiin maisteriohjelmiin tuleviin opiskelijoihin. Jatko-opiskelijoiden hyvinvoinnista huolehtiminen koettiin myös eettisesti ja moraalisesti tärkeänä, sillä onhan valmistuvasta väitöskirjasta myös huomattavaa hyötyä yliopistolle.

Missä määrin ulkomaalaiset opiskelijat tarvitsevat 'oman' ohjausmallinsa Hyvis-toiminnan rinnalle on hyvä kysymys. Yhtäällä aiemmat tutkimukset osoittavat, että ulkomaalaisilla

opiskelijoilla on uuteen kulttuuriseen ympäristöön sopeutumiseen liittyviä haasteita (ks. esim. McLachlan & Justice 2009; Rosenthal, Russell & Thomson 2008; Zhang & Goodson 2011). Monet tutkimukset osoittavat, että ulkomaalaiset opiskelijat jäävät usein ulkopuoliseksi opiskeluyhteisöistään ja sen vuoksi kokevat toiseutta ja yksinäisyyttä (Ballatore 2015). Monikulttuurista ohjaustyötä tarkastelevat tutkijat ovat huomanneet, että esimerkiksi käsitys itsestä, hiljaisuudesta, puheenvuorojen vaihtumisesta ja keskeyttämisestä voivat olla hyvin erilaisia merkitykseltään eri kulttuureissa (Peavy & Li 2003). Toisaalta monin paikoin monikulttuurisuutta ohjaustyötä käsittelevässä kirjallisuudessa todetaan, ettei kansallisten tai esimerkiksi etniseen taustaan liittyvien tai rodullisten kategorioiden ymmärtäminen vielä tee ohjauksesta osaavaa (kompetenttia) (Henderson Metzger, Nadkarni & Erickson Cornish 2010).

2010-luvulle tultaessa kulttuurienvälistä sopeutumista tarkastelevat teoriat ja käsitykset ovat saaneet rinnalleen myös näkökulmia, jotka haastavat perinteisiä käsityksiä ulkomaalaisten ja kansainvälisten opiskelijoiden sopeutumisesta ja integraatiosta (ks. esim. Dervin 2011; Marginson 2014). Enää sopeutumista ei nähdä ainoastaan ulkomaalaisen opiskelijan isäntämaan kulttuuriin normeihin ja instituutioihin oppimisena. Sen sijaan kyseessä on prosessi, jossa yksilö rakentaa omaa identiteettiään jatkuvasti muuttuvissa olosuhteissa yhdessä muiden kanssa (ks. myös Holliday 2011; Piller 2011). Goodie-koulutuksessa on pyritty tarjoamaan tietoa, joka auttaisi ohjaajia toimimaan monikulttuurisessa ympäristössä ja toisaalta auttaisi heitä ymmärtämään, mitä ehkä vieraaseen kulttuuriseen ympäristöön tuleva opiskelija käy läpi. Haastatteluissa nousi myös esille niin kutusutun kulttuurispesifin tiedon ja kokemusten yleistämiseen liittyvät haasteet. Jatkossa koulutuksessa tulisi edelleen pitää mukana ns. kulttuurisesti yleisen kulttuurienvälisen viestinnän elementit ja kriittinen ote ns. kansallisten kulttuurien selitysvoimaan ihmisten vuorovaikutusta tarkasteltaessa. Myös muu diversiteetti ja sen nostaminen esille ohjaustyössä olisi tärkeää, kuten aihetta Yhdysvalloissa tarkastelleet Henderson Metzger, Nadkarni ja Erickson Cornish (2010) huomauttavat.

Ulkomaalaisten opiskelijoiden näkeminen 'erilaisen kulttuurin edustajina' voi olla myös leimaavaa. Diversiteetti tulisi nähdä paljon laajempina käsitteenä ja henkilön kansallisuus, äidinkieli ja etninen tausta tulisi nähdä vain osana ihmisten monimuotoisuutta. Tästä näkökulmasta Goodie-koulutuksesta vastaavien sekä Jyväskylän yliopiston esteettömyys – asioita tarkastelevien tahojen entistä tiiviimpi yhteistyö olisi suositeltavaa.

Goodie-toiminnan nähdään liittyvän myös koko yliopiston kansainvälistymiseen. Goodie -ohjauksen rooli koko yliopiston kansainvälistymisessä nähdään ennen kaikkea yhteisön sosiaalisen tuen ilmentymänä. Toiminnan kautta opiskelijoille viestitään, että heistä ja heidän hyvinvoinnistaan välitetään. Kansainvälisen tutkimuksen mukaan sosiaalisella tuella onkin merkittävä rooli ulkomaalaisten opiskelijoiden hyvinvoinnin, sopeutumisen ja uuteen ympäristöön kiinnittymisen näkökulmista (Lin 2006; Olivas & Chi-Sing 2006; Zhang & Goodson 2011). Goodie-toiminta nähdään kilpailuetuna ja se tulisi nähdä myös laajemmin sellaisena. Haastateltavat kertoivat useista tapauksista, joissa ulkomaalaiset opiskelijat olivat ihmetelleet, miksei tätä tukimuotoa mainosteta yliopiston etusivulla, jolloin se yksistään voisi toimia houkuttelevana tekijänä ulkomailla opintoja harkitsevalle opiskelijalle. Tätä tukee myös esim. Intiassa tehty tutkimus, jossa ulkomailla opintoja harkitsevien opiskelijoiden suurimpia huolen

aiheita oli juuri turvattomuus ja tuen puuttuminen mahdollisessa vastaanottavassa yliopistossa ja maassa (Hercog & van de Laar 2016).

Lopuksi

”Että sitten pitäisi vielä saada se, että miten se tieto valuu ylöspäin, että kuka se on joka ottaa sen tiedon vastaan. Ja nyt sitten jos mulla on esimerkiksi tämä opiskelija, joka tulot eivät riitä perheen täällä olemiseen, niin sen pitäisi kiinnostaa kaikkia tässä yliopistossa aina sinne ihan huipulle asti, mutta ei mulla ole tietä eikä kanavaa, miten minä lähden tätä asiaa viemään eteenpäin. Tai voinhan mä puhua siitä laitoksen johtajan kanssa, mutta meneekö se siitä sitten eteenpäin, niin se on sitten toinen juttu. Enkä mä tiedä, kenen muun kanssa tästä voisi jutella.” (Haastattelu)

Kaikkiaan toivon, että tutkimuksesta on hyötyä koko yliopiston kansainvälistymisen tukemisessa ja että tieto joko tämän raportin muodossa, yhteisissä keskusteluissa ja tapaamisissa, tavalla tai toisella, leviää niin ikään kaikille ohjaustyötä tekeville kuin myös 'ihan sinne huipulle' asti.

Lähteet

Ballatore, M. 2015. The Erasmus programme: Achievements, inequalities and prospects – An overall approach. Teoksessa F. Dervin & R. Machart (toim.), *New Politics on Academic Migration and Mobility*. New York: Peter Lang, 41-62.

Dervin, F. 2011. A plea for change in research on intercultural discourses: A 'liquid' approach to the study of the acculturation of Chinese students. *Journal of Multicultural Discourses*, 6(1), 37-52.

Deumert, A., Marginson, S., Nyland, C., Ramia, G., & Sawir, E. 2009. The social and economic security of foreign students in Australia. *Journal of Global Social Policy*, 22 (4), 461–482.

Henderson Metzger, L., Nadkarni, L.I., & Erickson Cornish, J.A. 2010. An overview of multicultural counseling competencies. Teoksessa J. A. Erickson Cornish, B. Schreier, L.I. Nadkarni, L. Henderson Metzger, & E. R. Rodolfa (toim). *The Handbook of Multicultural Counseling Competencies*. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, 1-21.

Hercog, M. & van de Laar, M. 2016. *International Migration & Integration 2016*. Online doi:10.1007/s12134-016-0499-4 (viitattu 12.1.2017)

Holliday, A. 2011. *Intercultural communication and ideology*. Los Angeles: Sage.

Marginson, S. 2014. Student self-formation in international education. *Journal of Studies in International Education*, 18 (1), 6-22.

- McLachlan, D. A. & Justice, J. 2009. A Grounded Theory of International Student Well-being. *Journal of Theory Construction & Testing*, 13 (1), 27-32.
- Olivas, M. & Chi-Sing, L. 2006. Understanding Stressors of International Students in Higher Education: What College Counselors and Personnel Need to Know. *Journal of Instructional Psychology*, 33 (3), 217-222.
- Peavy, R. V. & Li, H. Z. 2003. Social and cultural context of intercultural counselling. *Canadian Journal of Counselling* 37 (3), 186-196.
- Piller, I. 2011. *Intercultural communication: A critical introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Rosenthal, D. A., Russell, J., & Thomson, G. 2008. The health and wellbeing of international students at an Australian university. *High Education*, 55, 51-67.
- Russell, J., Thomson, G. & Rosenthal, D. 2008. International Student Use of University Health and Counselling Services. *Higher Education*, 56 (1), 59-75.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi.
- Zhai, L. 2004. Studying international students: adjustment issues and social support. *Journal of international agricultural and extension education*, 11 (1), 97-104.
- Zhang, J. & Goodson, P. 2011. Predictors of international students' psychosocial adjustment to life in the United States: A systematic review. *International Journal of Intercultural Relations* 35 (2011) 139–162.
- Zhou, Y., Jindal-Snape, D., Topping, K. & Todman, J. 2008. Theoretical models of culture shock and adaptation in international students in higher education. *Studies in Higher Education*, 33 (1), 63–75.
- Ward, C., Okura, A., Kennedy, A., & Kojima, T. 1998. The U-curve on trial: A longitudinal study of psychological and sociocultural adjustment during cross-cultural transition. *International Journal of Intercultural Relations*, 22, 277–291.
- Ward, C., & Rana-Deuba, A. 1999. Acculturation and adaptation revisited. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 30, 422–442.